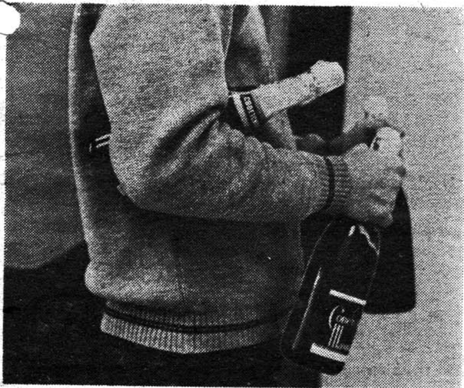
Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ 249 ◆ Субота, 28 грудня 1991 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 10 коп.).

ШАМПАНСЬКОГО!

Щось дивовижне з нашою пам'яттю діється. Забувати стала. Вже й не пригадає, що таке сервілат, балик, рибні консерви, буженина... «Прокинулась» оце під Новий рік: «Шампанське! Як же без нього за святковий стіл сідати?» Немає шампанського. Кажуть, пляшок не вистачає, компонентів, ще чогось. Тільки чому в спекулянтів шампанське є? По 150—200 карбованців за пляшечку. Забути б це слово «спекулянт» і згадати добрим словом держторгівлю, без якої нам поки що не прожити...

Його Превосходительству
Президентові України
панові Леоніду Макаровичу Кравчуку
м. Київ

Пане Президент,

маю честь повідомити Вас, що Федеративна Республіка Німеччина визнає Україну як незалежну державу. Німецький народ вітає Україну як нового члена співтовариства незалежних держав світу.

Завдяки вільному самовизначенню Ваша країна у демократичному й державноправовому порядку стала на шлях незалежності.

Україна в повному обсязі гарантуватиме права людини й національних меншин. Вона зобов'язується виконувати положення Статуту Організації Об'єднаних Націй, Заключного Хельсінкського акта і Паризької хартії. До цих же положень належить і принцип, що спірні питання не можуть бути розв'язані із застосуванням сили.

Федеративна Республіка Німеччина готова встановити з Україною дипломатичні відносини й розпочати з цього приводу переговори.

Уряд Федеративної Республіки Німеччина прагнутиме сповнити стосунки між Україною і Федеративною Республікою Німеччина духом дружби й співпраці. Крім того, він наполегливо сприятиме європейській інтеграції України.

Від імені німецького народу та свого власного бажаю Вам, пане Президент, і населенню України щастя й успіху.

Прийміть, пане Президент, вияв моєї глибокої поваги.

Ріхард фон Вайцзеккер
Президент
Федеративної Республіки Німеччина

У П'ЯТНИЦЮ, 27 грудня, відбулась бесіда Президента України Л. Кравчука із американським бізнесменом Дж. Райтом, який є організатором створення американо-української торговельної ради у м. Бостоні, штат Массачусетс. Дж. Райт поінформував Президента про плани створення громадського американсько-українського Дитячого фонду.

Л. Кравчук високо оцінив ініціативу американських ділових кіл по реалізації конкретних планів щодо прямого співробітництва між Україною і Сполученими Штатами Америки.

ПРЕЗИДЕНТ України Л. Кравчук 27 грудня 1991 року прийняв Генерального консула ФРН у Києві Хеннекке Графа фон Бассевітца, який передав особисте послання Президенту України від Ріхарда фон Вайцзеккера, Президента Федеративної Республіки Німеччини. У листі зазначено, що «німецький народ вітає Україну як нового члена співтовариства незалежних держав світу». Невдовзі розпочнуться переговори про встановлення дипломатичних відносин між обома країнами у повному обсязі.

Президент Л. Кравчук передав щиру подяку урядові ФРН, побажав щастя і процвітання німецькому народові у новому, 1992 році.

ЄВРОПЕЙСЬКЕ співтовариство визнає Україну і Вірменію як незалежні держави. Таку заяву від імені ЄС розповсюдило в четвер увечері міністерство закордонних справ Нідерландів, які головують у цьому півріччі в керівних органах ЄС.

З ДРУГОГО січня будуть приватизовуватися московські магазини, підприємства громадського харчування і сервісу. Це рішення прийнято на спільному засіданні президента Росії та керівництва Москви. Надра, ліси, залізничний і авіаційний транспорт, а також інші важливі об'єкти залишатимуться в наступному році державними.

Вітаємо

«Таврія» випала Михайлові Глущенку

У жовтні нинішнього року ми оголосили розиграш автомобіля «Таврія» серед мешканців Запорізької області, які передплатили газету Верховної Ради «Голос України».

1495 наших передплатників подали заявки на участь у розиграші. Відбувся він 26 грудня. Щасливчиком виявився Михайло Глущенко, власник абонементу на передплату «Голосу України» за номером 2646 1815—8, оформленого 21 листопада 1991 року.

Залишилася дрібниця — одержати Михайлові Глущенку свою «Таврію» з воріт Запорізького автозаводу «Комунар» виробничого об'єднання «АвтоЗАЗ». Це має статися завтра, 29 грудня. Щасти вам, Михайле Степановичу!

Усім іншим нашим передплатникам, які взяли участь у розиграші автомобіля, щиро дякуємо і бажаємо у новому році щастя, добра, здоров'я. Нехай Фортуна посміхається вам частіше, нехай наша газета стане для вас надійним другом і співрозмовником. Будьмо!

ОСТАННІЙ ШТУРМ!

Ситуація в Грузії залишається тривожною. Опозиційні загони відійшли для перегрупування сил і готуються розпочати новий масований штурм урядового будинку. Напруження в протистоянні двох сторін не спадає. На площі біля будівлі продовжується перестрілка. «Я можу здатися путчистам тільки мертвим», — заявив в інтерв'ю телекомпанії Сі-ен-ен Звіад Гамсахурдіа. В деяких районах столиці республіки розпочалися погроми та грабежі квартир і магазинів.

Представники парламенту Чеченської республіки, здійснюючи посередницьку місію, намагаються домовитися про припинення вогню обома сторонами. Головною умовою перемир'я, висунутою чеченськими парламентаріями президентові Грузії, є надання гарантії безпеки для всіх опозиціонерів, у тому числі Сігуа й Кітовані.

У той же час до Тбілісі продовжують прибувати загони прихильників Гамсахурдіа з Південної Осетії та провінцій Грузії.

У Вашингтоні розповсюджено лист міністра закордонних справ Грузії Оманідзе з критикою на адресу державного секретаря Бейкера. У посланні йдеться про те, що Бейкер після останніх відвідин колишнього СРСР заперечував факт демократичних змін, які відбулися в Грузії протягом останнього часу.

14 ПЕРЕДНОВОРІЧНИЙ КУРІНЬ

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,

листів — 441-29-61,

економіки — 441-88-07,

аграрний — 441-86-18,

міжнародний — 446-91-20,

партій і рухів — 441-82-05,

охорони здоров'я — 441-88-06,

соціальних питань — 441-88-05,

екології — 441-88-59,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,

історії України — 441-88-62,

військових питань — 441-88-52,

реклами — 441-89-44,

бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. Сьогодні на 16 сторінках.

УКАЗ

Президії Верховної Ради України

Про внесення змін і доповнень до Указу Президії Верховної Ради України від 10 жовтня 1991 року «Про текст Військової присяги»

Президія Верховної Ради України **постановляє:**

Внести зміни і доповнення до Указу Президії Верховної Ради України від 10 жовтня 1991 року «Про текст Військової присяги», виклавши його в такій редакції:

1. Схвалити текст Військової присяги (додається) і внести його на затвердження Верховної Ради України.

2. Затвердити Тимчасове положення про порядок прийняття Військової присяги (додається).

Голова Верховної Ради України Л. КРАВЧУК

м. Київ,
14 листопада 1991 року

Додаток
до Указу Президії Верховної Ради України

ВІЙСЬКОВА ПРИСЯГА

Я (прізвище, ім'я та по батькові) вступаю на військову службу і урочисто клянусь народу України завжди бути вірним і відданим йому, сумлінно і чесно виконувати військовий обов'язок, накази командирів, неухильно дотримуватись Конституції і законів України, зберігати державну і військову таємницю.

Я клянусь захищати Українську державу, непохитно стояти на сторожі її свободи і незалежності.

Я присягаю ніколи не зрадити народу України.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президії Верховної Ради України
14 листопада 1991 року

ТИМЧАСОВЕ ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ПОРЯДОК ПРИЙНЯТТЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПРИСЯГИ

1. Кожен громадянин України, вступаючи на військову службу, особисто приймає Військову присягу на вірність народу України і скріплює її власноручним підписом.

2. Прийняття Військової присяги покладає на військовослужбовців усю повноту відповідальності за виконання свого військового обов'язку.

3. До присяги приводяться усі категорії військовослужбовців після вивчення ними основних положень військового законодавства України, військових статутів стосовно їх прав і обов'язків.

4. День прийняття Військової присяги є святковим для військової частини.

5. Час і місце прийняття Військової присяги визначається окремим наказом командира військової частини і оголошується всьому особовому складу.

6. На ритуал прийняття Військової присяги рішенням командира військової частини запрошуються батьки та рідні військовослужбовців, які приймають Військову присягу, а також гості.

7. Для прийняття Військової присяги військовослужбовці прибувають у парадному одязі. У воєнний час форму одягу визначає командир військової частини.

8. У призначений час військова частина при бойовому прапорі, з оркестром шикується у лінію ротних (взводних) колон. Приймаючі присягу знаходяться у перших рядах.

9. Ритуал прийняття Військової присяги відкриває командир військової частини короткою промовою, в якій нагадує значення присяги для сумлінного, самовідданого служіння Україні.

Після промови командир частини дає розпорядження командирам підрозділів приступити до прийняття військовослужбовцями присяги.

Командири підрозділів по черзі викликають військовослужбовців, які обличчям до строю проголошують текст Військової присяги, після чого розписуються у загальному списку у графі напроти свого прізвища. Після закінчення прийняття присяги списки з особистими підписами командири підрозділів урочисто вручають командиру військової частини.

Командир частини поздоровляє військовослужбовців з прийняттям присяги, а всю військову частину з поповненням її особового складу. Після цього оркестр виконує державний гімн України. Після закінчення гімну військова частина проходить урочистим маршем.

10. При несприятливих погодних умовах прийняття присяги проводиться у приміщенні

11. Для військовослужбовців, які не змогли прийняти присягу у призначений день і час, визначається для цього інший день і час.

12. Загальні списки тих, хто прийняв Військову присягу, зберігаються у штабі військової частини пронумерованими, прошнурованими та запечатаними сургучною печаткою в окремій папці.

13. У військовому квитку (особистому посвідченні) військовослужбовця начальник штабу військової частини робить відмітку: «Військову присягу прийняв (день, місяць, рік)». Після проходження певного часу списки здають в архів.

14. Відповідальність за виконання цього положення, зберігання загальних списків військовослужбовців, які прийняли присягу, несе командир військової частини.

15. Для офіцерів, які прийняли громадянство України, командир військової частини визначає день і час для прийняття ними Військової присяги.

16. Прийняття Військової присяги у військових училищах та академіях здійснюється відповідно до цього положення.

17. Прийняття присяги у штабах військових округів (флоту), армій, корпусів, військових установах може проводитись у конференц-залах та актових залах в урочистій обстановці з виконанням оркестром державного гімну України. Військовослужбовці зазначених військових органів приймають Військову присягу у порядку, передбаченому цим положенням.

ЯКІЙ БУТИ КОНСТИТУЦІЇ КРИМУ?

Два дні, 26 і 27 грудня, 6-та сесія Верховної Ради Кримської АРСР обговорювала проект Конституції автономної республіки. Цей документ, як сказав Голова Верховної Ради Криму Микола Багров, має реалізувати ідеї та принципи Декларації про державний суверенітет автономної республіки, закріплює прагнення кримчан до створення правової демократичної держави у складі незалежної України.

У бурхливих дебатах особливу увагу було сконцентровано навколо питання, чи може бути Крим суб'єктом міжнародного права, який республіці потрібен парламент — одно- чи двопалатний. Великий резонанс викликала пропозиція законодавчо закріпити російську мову як державну на території Криму. Після тривалого обговорення вирішено зафіксувати у проекті Конституції рівноправність трьох мов — української, російської і кримсько-татарської.

Проект буде опубліковано в пресі для обговорення. Конституцію Криму намічено прийняти навесні 1992 року.

Олександр ПІЛАТ.
Сімферополь.

ПРОКУРОР ВИЯВЛЯЄ ХАРАКТЕР

Короткі нотатки з прес-конференції Генерального прокурора України В. Шишкіна

Відтоді, як у вересні цього року Віктор Іванович був призначений Генеральним прокурором України, він не поспішав зустрічатися з журналістами. Свої відмови неодмінно пояснював тим, що йому треба здійснити хоча б перший етап перебудови органів прокуратури, а потім уже щось говорити.

І ось наприкінці року він постав перед очима працівників преси, радіо і телебачення. Постав і відразу ошелешив журналістів, коли після кількох запитань і відповідей на них заявив:

— Ніхто журналістам зауважень не робив, я ж це роблю. За характером запитань бачу, що ви надто цікавитесь конкретними кримінальними справами замість того, щоб вникнути в суть діяльності прокуратури як державного органу.

Не знаю, як кому, а мені сподобалася отака діловитість і лаконічність Генерального. Бо й на інші запитання він відповідав коротко і навіть сухувато, не турбуючись, сподобається це журналістам чи ні.

— З яких причин ви не виконали рішення Генерального прокурора Союзу у справі Бермана?

— А чому я повинен виконувати наказ Генерального прокурора Союзу в незалежній Україні?

— Мафія набирає сили. Чи було в Україні хоч кілька гучних справ щодо її кланів?

— Я категорично проти гучних справ. Годі повторювати 30-ті роки, коли кожна справа знаходила великий розголос. Треба діяти наполегливо й цілеспрямовано без будь-якого крику.

— Чи не вважаєте за необхідне переглянути кримінальні справи багатьох господарників, засуджених незаконно?

— Так, я знаю, немало талановитих господарників сіло за грати тому, що діяли на грані ризику, бо колишні закони стримували їхню ініціативу. Я за перегляд подібних справ.

А перед «телеграфним» обміном думками Віктор Іванович виклав основні концепції діяльності прокуратури в умовах будівництва незалежної України. Ось деякі з цих тез.

Закон про Прокуратуру, прийнятий недавно Верховною Радою України, проміжний за своїм характером. Нові етапи будівництва і зміцнення державності України зумовлять його зміни.

Ми відходимо від практики тотального нагляду за всім і за чим. Ми зосереджуємо увагу винятково на законності в державі на всіх рівнях — аж до Кабінету міністрів і апарату Президента. В той же час відмовляємось від дріб'язкової опіки в багатьох сферах господарства.

Прокуратура України відходить від нагляду за судом, як це було раніше. В судових процесах прокуратура займатиме своє місце як рівноправна сторона, така, як, скажімо, адвокатура.

Слідчий апарат повинен бути виділений в окрему структуру, не залежну ні від міліції, ні від прокуратури.

Пріоритет у діяльності прокурорських органів в Україні надаватиметься захисту прав та інтересів громадян республіки.

Отже, судячи хоча б з цих принципових змін, Генеральний прокурор та його апарат не гаяли часу від 4 вересня і вийшли на люди із серйозною програмою будівництва правової держави в частині, що стосується прокурорського нагляду.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Двадцята частина Європи

СВІТ ВІТАЄ І ВИЗНАЄ УКРАЇНУ

Без перебільшень можна сказати, що грудень став «місяцем України» у світовій політиці. Новостворена держава перебуває в центрі уваги міжнародного товариства. Протягом кількох тижнів на ім'я Президента Л. КРАВЧУКА безперервним потоком надходили вітальні листи і телеграми від голів держав та урядів, керівників міжнародних організацій. Не спадає хвиля визнання державної незалежності України.

Федеральний канцлер ФРН Г. Коль у вітальному листі тепло поздоровив Президента України з обранням на високий пост, підкресливши, що довіра, висловлена йому народом України, «є свідченням демократичного оновлення вашої республіки». Він також запевнив Л. Кравчука в тому, що уряд Німеччини готовий «всебічно розвивати і поглиблювати відносини між нашими народами на основі взятих на себе зобов'язань».

Президент Республіки Афганістан **Наджибулла**, поздоровлюючи Л. Кравчука з обранням на пост Президента, оцінив цю подію як «свідчення великої довіри народу України» своєму обранцеві.

У листі Президента Турецької Республіки **Т. Озала** також висловлюється впевненість у тому, що в період президентства Л. Кравчука «відносини дружби та співробітництва» між Туреччиною та Україною і надалі зміцнюватимуться на благо двох країн.

Останніми днями список держав, які визнали незалежність України, поповнився США, Швецією, Норвегією, Монголією та Ізраїлем. За станом на 25 грудня таких країн було 19. Про рішення шведського уряду визнати Україну як «суверенну і незалежну державу» повідомила міністра закордонних справ України А. Зленка глава зовнішньополітичного відомства Швеції **М. аф Угглас.**

Проте більшість західних держав до останнього часу займають у питанні про визнання незалежності України певною мірою очікувальну позицію, мотивуючи це необхідністю прояснення чи уточнення деяких політичних, економічних і військових питань, пов'язаних з набуттям незалежності республікою і розпадом СРСР. Така позиція формується, наприклад, у заяві департаменту закордонних справ **Швейцарії.** Швейцарія, зазначається у ній, вітає «появу нової демократії» на європейському континенті. Швейцарський уряд прийматиме рішення про формальне визнання України після прояснення «певних питань, які залишаються відкритими».

Міністр зовнішніх зносин і торгівлі Нової Зеландії **Д. Мак-Кіннон** у заяві для преси висловив упевненість у тому, що міжнародне співтовариство «в належний час» визнає незалежність України.

Народ України недвозначно висловив свою волю до незалежності, зазначається у вітальному посланні вже колишнього прем'єр-міністра Австралії **Р. Хоука** Президентові Л. Кравчуку, і «я від усієї душі аплодую мирному і демократичному шляху, який він обрав». За словами Р. Хоука, австралійський уряд «скоро буде в змозі визнати Україну».

Слід зазначити, що західні країни досить швидко визначилися з колом питань, з яких вони хотіли б мати від незалежної України певні гарантії чи принаймні чіткий виклад її позиції. Так, міністри держав — членів Європейських співтовариств (ЄС) у Декларації щодо України, прийнятій у Брюсселі 2 грудня цього року, **заявили, що очікують від України поважання зобов'язань Радянського Союзу, які випливають з Хельсінкського Заключного акта Паризької Хартії та інших документів НБСЕ, особливо тих, що стосуються захисту прав національних меншостей.** Вони також очікують, що Україна поважатиме і виконуватиме міжнародні зобов'язання СРСР щодо контролю над озброєнням та нерозповсюдженням ядерної зброї.

Ці питання поставлені також у листі генерального секретаря НАТО **М. Вернера** Президентові Л. Кравчуку від 5 грудня цього року.

Як відомо, останнім часом Верховною Радою, керівництвом республіки, членами уряду було дано вичерпні роз'яснення позиції України в тих питаннях, які найбільше хвилюють західні держави.

Про ефективність цієї роз'яснювальної роботи свідчить, зокрема, той факт, що Голова Ради Міністрів ЄС **Х. Ван ден Брук** у листі міністрові А. Зленку визнав, що Звернення Верховної Ради до парламентів і народів країн світу «відповідає багатьом позиціям, яким держави — члени ЄС надають великого значення».

Нинішній розвиток подій дає всі підстави вважати, що визнання державної незалежності України з боку провідних західних держав є лише справою часу.

Віктор НАГАЙЧУК,
керівник прес-центру МЗС України.

ЗУСТРІЧ З ДЕЛЕГАЦІЄЮ КНР

Урядова делегація Китайської Народної Республіки, яка перебуває в Україні, 26 грудня була прийнята в Міністерстві закордонних справ. Перший заступник міністра М. Макаревич розповів гостям про розвиток ситуації в республіці після проголошення незалежності і всенародного референдуму, проблеми і труднощі, з якими стикається Україна в ході утвердження своєї державності, процес її міжнародного визнання.

— Китай і раніше підтримував добрі стосунки з Україною, — сказав у відповідь заступник міністра закордонних справ КНР Тянь Цзенпей. — Ми поважаємо ваш вибір і будемо розвивати наші дружні відносини.

Відбувся обмін думками з питань взаємовигідного співробітництва і міжнародного життя. Було висловлено побажання, щоб відносини між Україною і КНР перейшли на стабільну, договірну основу.

Прес-центр МЗС України.

Життя Рад

ПОРА ЗБИРАТИ КАМІННЯ

ІНТЕРВ'Ю ПІСЛЯ ВІДСТАВКИ, ЯКА НЕ ВІДБУЛАСЯ

На початку останньої сесії Сумської міськради її голова А. Єпіфанов попросив слова для заяви. Виклавши власне бачення ситуації в Раді, він підсумував: «За таких умов не вважаю можливим далі виконувати свої обов'язки».

Замість однієї години, яку згідно з регламентом відвели для обговорення заяви, дебати тривали до пізнього вечора. Готовність в разі прийняття відставки Єпіфанова скласти повноваження висловили четири його заступники, частина депутатів. Виникла реальна загроза кризи влади. Все вирішилося відкритим голосуванням — сесія відхилила прохання голови...

— Про ймовірність вашого, Анатолію Олександровичу, «переходу на іншу роботу» розмови точаться давно. Достеменно знаю, що ініціатива у розповсюдженні таких чуток йде не від вас. Чим же тоді пояснити демарш з відставкою?

— Дехто ладен говорити тут про якісь «тактичні маневри». Але, повторюсь, єдиним мотивом моєї апеляції до сесії є становище, яке склалося в Раді. А воно таке, що працювати на користь міста, в інтересах виборців виконавчій владі просто не дають. На виконком, на мене особисто певні сили, умовно назвемо їх ліворадикальними, вчиняють постійний психологічний тиск, домагаючись «клятви на вірність» їхнім політичним уподобанням та ідеалам. Я не проти опозиції. Я проти політиканства і популізму як засобів «викручування рук» тим, хто думає і діє інакше. Ну, а безпосереднім приводом до заяви послужила вимога 72 депутатів внести до порядку денного сесії питання про вотум довір'я мені як голові Ради.

— Опоненти дорікають вам за нерішучість у проведенні реформ, звинувачують навіть у протидії виконанню рішень, які приймає Рада.

— Не хотів би виправдовуватися, як і виставляти себе і своїх однодумців безгрішними ангелами. Давайте краще дивитися в корінь проблеми, характерної, напевно, не лише для Сум. Дійсно, процентів вісімдесят рішень, прийнятих за півтора року нашою Радою, залишилися на папері. Результат закономірний з огляду на дитячу хворобу лівизни в парламентаризмі. Здебільшого молодим, енергійним, повним ідей людям з депутатськими мандатами хочеться якнайскоріше зламати старе і побудувати нове. От і протягують вони нерідко через сесію проекти без зваженої експертизи, всупереч чинному законодавству, ігноруючи матеріальні та інші можливості для їх реалізації. Передчасними з правової точки зору були, зокрема, рішення про скасування райвиконкомів в місті, департизацію і деполітизацію.

Характерний приклад останньої сесії. Голова Ради затвердив проект порядку денного з чотирьох питань, внесено ж на обговорення навіть без згоди постійних комісій додатково ще шість питань. Уявіть тепер становище голови Ради. З одного боку він зобов'язаний завізувати будь-яке, у тому числі поспіхом прийняте або взагалі нездійсненне рішення. З іншого, в іпостасі вже голови виконкому,— взяти на себе відповідальність за його виконання. Цей казус робить керівника об'єктом нищівної критики: виступаєш за повагу до закону, реалій життя — ти консерватор, не організуєш виконання резолюцій, які виконати неможливо — умисно протидієш прогресу.

— На це протиріччя, пов'язане з встановленою практикою суміщення посад, звернув увагу один з депутатів, іронічно запропонувавши розробити графік висування кандидатів на портфель голови. Якщо ж серйозно, то чи не час від заклинків зміцнювати виконавчу владу на місцях перейти до діла?

— Не повинні виконкоми, їхні керівники бути заложниками політичних інтриг та амбіцій окремих депутатських груп. Вважаю так: якщо людей демократично обрали на високі посади, значить довіряють їм, а коли довіряють,— не повинно бути ніякої «опіки» з питань їхньої компетенції. Чому я, голова Ради, не можу увільнити від роботи, скажімо, начальника управління, який не справляється з роботою, а обов'язково маю одержати на це згоду сесії? У часи, коли панувала одностайність у піднятті рук, така процедура мала служити свідченням демократизму в кадрових переміщеннях. Нині у політизованій Раді інша крайність. Навіть буденний оперативно-розпорядний акт легко перетворюється у предмет довготривалих, бурхливих, але зовсім непотрібних дискусій.

Інший аспект проблеми. Зарубіжному досвіду ми більше довіряємо. А там, наприклад, у німецькому місті Целле, побратимі Сум, штандар-директор, або по-нашому голова міськради, обирається депутатами на 12 років. Лише надзвичайні обставини можуть достроково перервати його повноваження. У нас же, ледве обравши голову, одразу починають шукати на нього компромат, заганяють у кут...

Який вихід? Ми ретельно вивчали досвід Москви, Санкт-Петербурга, Целле і дійшли висновку, що проти нинішніх владних структур багато переваг мають мерії. На наступній сесії обміняємось думками щодо цього і, мабуть, будемо клопотати перед Верховною Радою України, аби дозволили провести в Сумах відповідний експеримент.

— Але мерії все одно доведеться співпрацювати з Радою, де немає злагоди. Отже підгрунтя для нових конфліктів залишається?

— Цікавий феномен. Усі начебто за консенсус, а в житті — «лебідь, рак та щука». Інакше й бути не може, коли домінують вузькофракційні політичні інтереси. «Ліві», «праві», «центр»... Неприкрита боротьба за владу для декого з моїх колег стала головним змістом представництва в Раді. Разом з тим діячі лівого крила, на жаль, захоплюючись критикою всіх і вся, самі не мають за душею жодної конкретної економічної програми.

Рано чи пізно, сподіваюсь, у них гору візьме здоровий глузд, відповідальність перед виборцями, які чекають вирішення життєво важливих для міста проблем. І на цьому терені ми, звичайно ж, порозуміємося, зможемо плідно співпрацювати.

— Отже, економіка — первинна, а політика — вторинна?

— Саме так, хоча між першим і другим межа досить умовна. Пріоритет економіки на етапі просування до ринку не викликає сумнівів. Якщо до зламу командно-адміністративної машини «місто могло спати» відносно спокійно, оскільки ряд його турбот брала на себе обласна влада і навіть республіканська, то тепер нам кажуть: «Ви Рада базового рівня, беріть віжки до рук і вибирайтесь на путівець, як знаєте». А на «возі» майже півсотні мільйонів карбованців бюджетного дефіциту, скорочення виробництва, напівпорожні полиці магазинів, перші безробітні. Так що, скажіть, важливіше: вкласти кошти у виробництво товарів народного споживання чи у перейменування кількох десятків міських вулиць, демонтаж пам'ятника і бюстів Леніна, що хотіли нав'язати останній сесії радикал-демократи?

Як не важко працювалось виконкому, а все ж нам не соромно дивитися землякам в очі. Овочами на зиму місто забезпечене, вдосталь припасено на опалювальний сезон енергоносіїв. Виходимо на прямі господарські контакти з містами колишнього союзу, Польщі, ФРН, інших країн, щоб обмінюватися продукцією. Вже ближчим часом могли б істотно зняти напругу на споживчому ринку, якби Верховна Рада республіки прийняла нарешті пакет спеціальних економічних законів.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Телеграфним рядком з Волині

СПЕРШУ — МАРКИ, ПОТІМ — ДОЛАРИ

На виставці, що проходила в Нью-Йорку, Луцьке виробниче торгово-швейне об'єднання представило 70 найменувань тканин. З американськими комерсантами укладено контракти на поставку 300 тисяч погонних метрів. Варто додати, що перед цим три мільйони погонних метрів закупили німецькі бізнесмени.

ВИРУЧАЮТЬ ОЗЕРА

Вченими доведено, що в озерах Любешівського району зберігається майже вісім мільйонів тонн мулових відкладень, так званого сапропелю, який використовується на полях як корисне органічне добриво. Нині вивчається позитивний вплив відкладень на поглинання радіонуклідів.

ПЕРЕКИНЕ «ПОЛЬВОЛ»

З метою забезпечення станцій технічного обслуговування з ремонту легкових автомашин у Луцьку створено спільне українсько-польське підприємство «Польвол», на якому виготовляють електрогідравлічні перекидачі. Його засновниками стали підприємства Кривого Рога, Тольятті, Луцька та фірми з Варшави «Герда-2». Перша сотня перекидачів надійшла в продаж.

«БАЛЬЗАМ ПОЛІССЯ»

Так називається новий алкогольний напій, що виготовляється в консервному цеху Цуманського держлісгоспзагу об'єднання «Волиньліс». Настояний на натуральних травах і дикорослих лікарських рослинах, він за своїми смаковими якостями не поступається відомому «Ризькому бальзамові».

НАШІ ШТАНИ НЕ ДЛЯ НАС

Замовлення на пошиття шести тисяч штанів для Польщі виконало Луцьке швейне підприємство «Волинь». За цю роботу колектив одержав майже 140 тисяч карбованців прибутку.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Так і живемо

ВЕРМІШЕЛЬ У СКЛЯНЦІ

У Луганській геологорозвідувальній експедиції «отоварили» співробітників. На одну особу давали по п'five пряників, чотири вівсяних печива й склянку вермішелі.

Інформація про те, що хтось образився і відмовився від своєї пайки, не надходила. Геологи, «добряче» пообідавши, продовжують пошук корисних копалин.

«Схід».

Луганська область.

Повертаючись у серпень

ДОБРЕ, ЩО НЕ ВСЕ СПАЛИЛИ

У вересні у Львові було створено тимчасову комісію для перевірки діяльності службових осіб, органів влади, управлінь, об'єднань і організацій у зв'язку з державним переворотом. Очолив її заступник голови обласної Ради народних депутатів Микола Горинь. Саме він і зачитав на сесії облради інформацію про підсумки роботи комісії. І знову вигулькнули на світ божий знайомі прізвища.

Показовими тут є два документи, знайдені під час інвентаризації партійних документів. Із грифом «Секретно» другий секретар обкому партії А. Сітарчук 19 серпня рапортував ЦК КПРС, що в області вже проведено нараду перших секретарів райкомів і міськкомів, що навіть прийнято постанову «Про введення особливого режиму роботи у Львівському обкомі партії, партійних комітетах області». Рапорт доповнюється такою інформацією: «...але обласна Рада і так званий Комітет громадянської згоди засудили впровадження в країні надзвичайного стану і вважають це антиконституційним державним переворотом. Підготовлено звернення обкому про дії останніх днів, у якому висловлено ставлення до вищезазначених заяв деструктивних сил...»

Через кілька днів настрій А. Сітарчука щодо «деструктивних» змінився, і він підготував виступ по радіо. Згодом, замітаючи сліди, порвав його, але спеціалісти зуміли відновити текст. Документ вартий того, щоб його процитувати: «Обласній Раді треба віддати належне, зуміла чітко задекларувати свою точку зору, закликавши населення області насамперед зберігати спокій і витримку. Ми знали позицію керівників обласної Ради, відзначали їх оперативність і продуманість намічених заходів. Чітко працював Комітет громадянської згоди...

Ми знали складність ситуації, а тому не могли піддатися спокусі перевиборного рішення, як інші партії. Кажу вам щиро і авторитетно. Якби Львівський обком партії України заявив про неконституційність вчинених заходів, у Львові через кілька годин були б танки і транспортери...»

Так і хочеться запитати: хто ж ви насправді, А. Сітарчук? А втім, усі матеріали по інвентаризації обкому партії передано до прокуратури Львівської області та прокуратури України. Вони й скажуть своє слово.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

ГОТУЄТЬСЯ ОПОЗИЦІЯ

Партійне життя

На прес-конференції Партії демократичного відродження України її співголова народний депутат О. Ємець відсутність ринкової психології в більшості співгромадян назвав страшнішою за відсутність добрих ринкових законів. На думку депутата, закони все одно не спрацюють доти, доки переважна більшість людей бажатиме жити в умовах загальної зрівнялівки, а не розвиватиме власну ініціативу й не працюватиме заради власного добробуту. «Тому потрібна психологічна ринкова агресія засобів масової інформації щодо пропаганди кращих сторін ринкових відносин, а не тільки поверхові розмови про ринок на рівні гасел», — сказав О. Ємець. На жаль, цьому важко заперечити. Хіба що замінити народ...

А присвячено прес-конференцію було Указові Л. Кравчука про невідкладні заходи щодо боротьби зі спекуляцією і незаконною торговельною діяльністю. У спеціальній заяві ПДВУ президентське розпорядження однозначно було назване антиринковим, популістським і таким, яке не може бути виконане силовими методами. «Спекуляцію переможе тільки товарний достаток, а в умовах же загального дефіциту указ тільки стимулює створення нових структур тіньової економіки, які й куплять новоявлених «борців» із собою», — заявив ще один співголова ПДВУ депутат парламенту В. Філенко. А економічний радник партії О. Пасхавер як на доказ послався на світовий досвід, на США, де мафія набула найбільшої могутності за умов «сухого закону». «Де є протекціонізм держави у внутрішній торгівлі, там є мафія, де державного втручання нема, відсутня й мафія. Порівняйте, наприклад, країни Скандинавії, де повна свобода торгівлі, й Італію, де в торгівлі присутня сильна державна рука», — сказав він. ПДВУ закликала Л. Кравчука швидше йти до ринку й запропонувала відомі всім заходи: введення власної валюти, ринковий розподіл продукції, податкове регулювання економіки, перетворення всіх громадян України у власників шляхом приватизації.

Для Президента Л. Кравчука поява заяви ПДВУ, як на мене, серйозна пересторога. По-перше, тому, що Кабінет міністрів України справді не поспішає запроваджувати радикальні економічні реформи, що з огляду на випереджувальний характер аналогічних дій Росії знову може відкинути Україну в «хвіст» цього процесу. По-друге, ПДВУ — чи не єдина опозиційна партія, яка відверто заявила про підтримку Президента в разі впровадження ним в життя власної передвиборної програми. В. Філенко навіть пішов у відставку з поста заступника голови Народної ради, а сьогодні підписав документ, в якому сказано: «Ми вважаємо, що згаданий Указ суперечить передвиборній програмі Л. Кравчука». А отже, від Президента відвертаються його прихильники в опозиції. Більше того, В. Філенко заявив, що його партія проводить консультації з іншими політичними силами радикально-ліберального і ліберально-демократичного спрямування для створення коаліції опозиційних сил. Про неї, сказав депутат, можна буде говорити вже в січні наступного року. А щоб усунути ідеологічні та теоретичні суперечності, ПДВУ готова на політичну дискусію чи проведення теоретичної конференції. Дату її не було названо, але це вагомий симптом, бо коли організується опозиція, то їй доволі легко може вдатися виклинати акції протесту населення, яке в умовах лібералізації цін здатне виступити проти чого завгодно. Кому це потрібно? Тож треба щось робити і Л. Кравчукові, і В. Фокіну. У всякому разі не відбутися від власних слів. Народ справді втомився від невизначеності і може покликати «втомлений караул». А хто тим «караулом» командуватиме, передбачити важко...

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

SOS!

БЕЗ ФУНДАМЕНТУ

Про аварійність нашої школи стомилися слухати всі інстанції міста й області. Побудована на початку століття, вона колись служила житловим будинком, а потім турботливі «батьки Луцька» передали її дітлахам. Вісімдесят років будівля простояла без... фундаменту!

Не один раз уже валилися стіни, падала дітям на голову стеля... Слава Богу, обходилося без біди. Нині ж, чотири класи і бібліотека зачинені, до спортивного залу заходити смертельно небезпечно. Та й узагалі Луцька санітарно-епідеміологічна станція з цьогорічного першовересня заборонила проводити заняття в цій школі. Але на свій страх і ризик ми працюємо.

Обіцяли нам, що будівництво нового приміщення розпочнеться в нинішньому році, потім — у наступному, а тепер місцеві власті взагалі притихли, нічого певного сказати не можуть. Невже заворушаться тільки тоді, коли вже потрібно буде справляти поминки?

Федір РОШКЕВИЧ,
директор Луцької восьмирічної школи.

ПРИЗОВ, МОЖЛИВО, ЗАТЯГНЕТЬСЯ

Генерал-полковник Костянтин Морозов звернувся до Кабінету міністрів України з проханням продовжити нинішній осінньо-зимовий призов до Збройних Сил до 1 лютого 1992 року. Міністра оборони можна зрозуміти: тільки у Київському військовому окрузі у зв'язку з більш жорсткими вимогами до здоров'я майбутніх воїнів, на дообстежуванні перебувають близько 60 тисяч призовників.

(УЦАІ).

Телеграфним рядком із Чернігова

СТРАЙКУЙТЕ, АЛЕ ЗАКОННО

Судова колегія у цивільних справах обласного суду визнала семиденний страйк водіїв станції швидкої допомоги незаконним. Свої інтереси вони відстоювали з порушенням законодавства: їхні дії загрожували життю і здоров'ю людей.

ПЛЯШКИ «ПОДЕРЕВ'ЯНІЛИ»

У зв'язку з підвищенням цін на пляшки в Білорусії та республіках Прибалтики Чернігівський облвиконком зробив захисний маневр — у третій декаді грудня використаний склопосуд ємкістю 0,5 літра коштує уже карбованець.

ДОПОМОГА ЖЕБРАКАМ

Між чернігівськими жебраками буде розподілено гуманітарну новорічну допомогу, яку надіслали лютеранська і католицька церкви Німеччини.

СКОРО «ГОРІЛЧАНА» РЕВОЛЮЦІЯ!

На зміну «ковбасній» революції, схоже, скоро гряде «горілчана». Другу квартальну пляшку міцного напою більшість чернігівців так і не одержала в передноворіччя. Зате на митниці № 1 затримали литовців Р. Даушкаса і А. Каспаравічюса, які намагалися вивезти за межі України 800 пляшок горілки. Гості придбали її в магазинах Чернігова по 16 карбованців за кожну.

ХТО ЗБИРАВ, ТОГО Й ІМ'Я

Чернігівському історичному музею присвоєно ім'я відомого українського збирача старожитностей В. Тарновського, колекції якого складають основу музейних фондів.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Продиктовано в номер

ГРИП РОЗЛЮТУВАВСЯ

На тиждень раніше, ніж звичайно, розпочалися канікули в харківських школах. Зробити перерву в навчанні змусив вірус грипу Б, небезпечний перш за все ускладненнями. Не важко уявити, які прекрасні умови для його поширення в переповнених школах нових мікрорайонів.

Як повідомив головний лікар міської санепідемстанції І. Кратенко, вірус загрожує й дорослим. Щодня він кладе на лікарняне ліжко 6—8 тисяч харків'ян.

Медичні заклади докладають усіх зусиль, щоб подолати епідемію. Відкрито додаткові місця для хворих, на боротьбу піднялися студенти старших курсів медінституту, співробітники наукових закладів. Лікарі просять керівників підприємств допомогти з транспортом для перевезення тяжкохворих. А в аптеках міста від грипу пропонують лише пораду: займайтеся народними методами, бо ліків немає.

Леонід ЛОГВИНЕНКО.

Харків.

МІМ...

Днями ... ституті ... Київ) уж... раїнськи... дипломи... міністра...

Кажуть ... гантське ... глянути ... ну замо... побачим... божілу ... результ... вання і ... дарськ... гато чи... того ж ... во зр...

На жа... могла б... шої сис... жодне с... впадайт... ний дир... кореспо... О. Білоу... під силу... здатні в... сят тися... єних но... нов упр... робницт... номічно... то усім ... лектуаль... протягом... курсу (в... не зако... базі уні... кого ... нав... викла... ного за... року ... невсь... ститутом... речі, М... київськ... ку фахо... п'яти ти... книгозб... ної Рад... чизник ...

Взага... київськ... ставлен... перелік з... та опік... унікаль... в тому, ... ладачів ... ці, які ... премуд...

І все... сят тис... же... не ... і про... п'ятити... ніх ви... Мене... ють бе... знання, ... ній за... риканс... стажува... альма-... фесорі...

ЗА...

Своє... маністи... підтвер... неральн... родної ... Червон... го Півд... Будапе... Європ... ного р...

Висту... голова ... Червон... заклика... об'єдна... ні нас... катастр... ювала... рення ... манітар... фінансу... націона... Червон...

ись у серпень

ВСЕ СПАЛИЛИ

…них комітетах …рт доповнюєть… …рмацією: «...але … і так званий …адянської згоди …адження в кра… …йного стану і … антиконститу… …вним переворо… …лено звернення … і останніх днів, …овлено ставлен… …азначених заяв … сил...»

…ка днів настрій … щодо «деструк… …вся, і він підго… по радіо. Зго… … сліди, порвав …іалісти зуміли …кст. Документ … щоб його про… Обласній Раді належне, зумі… …кларувати свою …закликавши на… …сті насамперед …ій і витримку.

Ми знали позицію керівників обласної Ради, відзначали їх оперативність і продуманість намічених заходів. Чітко працював Комітет громадянської згоди...

Ми знали складність ситуації, а тому не могли піддатися спокусі перевиборного рішення, як інші партії. Кажу вам щиро і авторитетно. Якби Львівський обком партії України заявив про неконституційність вчинених заходів, у Львові через кілька годин були б танки і транспортери...»

Так і хочеться запитати: хто ж ви насправді, А. Сітарчук? А втім, усі матеріали по інвентаризації обкому партії передано до прокуратури Львівської області та прокуратури України. Вони й скажуть своє слово.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Львів.

…І ОПОЗИЦІЯ

…життя

…Філенко. А еко… …ник партії О. … на доказ пос… …овий досвід, на …фія набула най… …тності за умов …ну». «Де є про… …ержави у внут… …лі, там є мафія, … втручання не… … й мафія. Порі… …риклад, країни … де повна сво… …, й Італію, де в …сутня сильна …ука», — сказав …кликала Л. Кра… …е йти до ринку …ала відомі всім …ення власної ва… …ковий розподіл …одаткове регу… …ономіки, пере… …х громадян Ук… …сників шляхом

…дента Л. Крав… …заяви ПДВУ, як …йозна перестo… …ще, тому, що …стрів України …спішає запрова… …кальні економі… …, що з огляду на …льний характер … дій Росії знову …ути Україну в …то процесу. По… … — чи не єдина …артія, яка відве… … про підтримку … в разі впровад… …в життя власної …ої програми.

В. Філенко навіть пішов у відставку з поста заступника голови Народної ради, а сьогодні підписав документ, в якому сказано: «Ми вважаємо, що згаданий Указ суперечить передвиборній програмі Л. Кравчука». А отже, від Президента відвертаються його прихильники в опозиції. Більше того, В. Філенко заявив, що його партія проводить консультації з іншими політичними силами радикально-ліберального і ліберально - демократичного спрямування для створення коаліції опозиційних сил. Про неї, сказав депутат, можна буде говорити вже в січні наступного року. А щоб усунути ідеологічні та теоретичні суперечності, ПДВУ готова на політичну дискусію чи проведення теоретичної конференції. Дату її не було названо, але це вагомий симптом, бо коли організується опозиція, то їй доволі легко може вдатися викликати акції протесту населення, яке в умовах лібералізації цін здатне виступити проти чого завгодно. Кому це потрібно? Тож треба щось робити і Л. Кравчукові, і В. Фокіну. У всякому разі не відступатися від власних слів. Народ справді втомився від невизначеності і може покликати «втомлений караул». А хто тим «караулом» командуватиме, передбачити важко...

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

…ЕНТУ

…енція з цьогоріч… …ресня заборонила …няття в цій шко… …й страх і ризик …

…м, що будівницт… …міщення розпоч… …шньому році, по… …тупному, а тепер …і взагалі притих… …вного сказати не …ке заворушаться …оли вже потрібно …ти поминки?

…РОШКЕВИЧ, … Луцької вось… …школи.

ПРИЗОВ, МОЖЛИВО, ЗАТЯГНЕТЬСЯ

Генерал-полковник Костянтин Морозов звернувся до Кабінету міністрів України з проханням продовжити нинішній осінньо-зимовий призов до Збройних Сил до 1 лютого 1992 року. Міністра оборони можна зрозуміти: тільки у Київському військовому окрузі у зв'язку з більш жорсткими вимогами до здоров'я майбутніх воїнів, на дообстеженні перебувають близько 60 тисяч призовників.

(УЦАІ).

Телеграфним рядком із Чернігова

СТРАЙКУЙТЕ, АЛЕ ЗАКОННО

Судова колегія у цивільних справах обласного суду визнала семиденний страйк водіїв станції швидкої допомоги незаконним. Свої інтереси вони відстоювали з порушенням законодавства: їхні дії загрожували життю і здоров'ю людей.

ПЛЯШКИ «ПОДЕРЕВ'ЯНІЛИ»

У зв'язку з підвищенням цін на пляшки в Білорусії та республіках Прибалтики Чернігівський облвиконком зробив захисний маневр — у третій декаді грудня використаний склопосуд ємкістю 0,5 літра коштує уже карбованець.

ДОПОМОГА ЖЕБРАКАМ

Між чернігівськими жебраками буде розподілено гуманітарну новорічну допомогу, яку надіслали лютеранська і католицька церкви Німеччини.

СКОРО «ГОРІЛЧАНА» РЕВОЛЮЦІЯ!

На зміну «ковбасній» революції, схоже, скоро гряде «горілчана». Другу квартальну пляшку міцного напою більшість чернігівців так і не одержала в передноворіччя. Зате на митниці № 1 затримали литовців Р. Даушкаса і А. Каспаравічюса, які намагалися вивезти за межі України 800 пляшок горілки. Гості придбали її в магазинах Чернігова по 16 карбованців за кожну.

ХТО ЗБИРАВ, ТОГО Й ІМ'Я

Чернігівському історичному музею присвоєно ім'я відомого українського збирача старожитностей В. Тарновського, колекції якого складають основу музейних фондів.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Продиктовано в номер

ГРИП РОЗЛЮТУВАВСЯ

На тиждень раніше, ніж звичайно, розпочалися канікули в харківських школах. Зробити перерву в навчанні змусив вірус грипу Б, небезпечний перш за все ускладненнями. Не важко уявити, які прекрасні умови для його поширення в переповнених школах нових мікрорайонів.

Як повідомив головний лікар міської санепідемстанції І. Кратенко, вірус загрожує й дорослим. Щодня він кладе на лікарняне ліжко 6—8 тисяч харків'ян

Медичні заклади докладають усіх зусиль, щоб подолати епідемію. Відкрито додаткові місця для хворих, на боротьбу піднялися студенти старших курсів мединституту, співробітники наукових закладів. Лікарі просять керівників підприємств допомогти з транспортом для перевезення тяжкохворих. А в аптеках міста від грипу пропонують лише пораду: займайтеся народними методами, бо ліків немає.

Леонід ЛОГВИНЕНКО.
Харків.

П'ятдесят тисяч МІМенят врятують нас

Днями в Міжнародному інституті менеджменту (МІМ-Київ) уже друга генерація українських фахівців одержала дипломи Майстра ділової адміністрації.

Кажуть, якщо роздобути гігантське криве дзеркало і поглянути крізь нього на сучасну заможну Німеччину, то побачимо сучасну... вкрай зубожілу Україну. Закономірний результат умілого господарювання і — навпаки — господарського невігластва у багато чим схожих країнах, до того ж … війні май… однаково зр… ваних.

На жаль, побачити, якою могла б стати Україна за іншої системи, не допоможе жодне супердзеркало. Та не впадайте в розпач. Генеральний директор МІМ-Київ, член-кореспондент АН України О. Білоус запевнив: те, що не під силу казковому монстру, здатні втілити в життя п'ятдесят тисяч менеджерів, озброєних новітніми знаннями з основ управління сучасним виробництвом, маркетингу, економічної статистики тощо. Себто усім тим теоретичним інтелектуальним скарбом, яким протягом річного навчального курсу (включаючи й двомісячне закордонне стажування на базі університету американського … Делавер чи …) нав… …ють своїх … …хачів викл… … унікального навчального закладу, створеного 1989 року … …емією … та женевсь… Міжнар… …м інститутом менеджменту. До речі, МІМ-Женева подарував київському братикові бібліотеку фахової літератури. До цих п'яти тисяч томів долучив свою книгозбірню й Голова Надзірної Ради, відомий нам співвітчизник Богдан Гаврилишин.

Взагалі, родини й хрестини київського МІМеняти були обставлені доволі розкішно. Перелік заможних дарувальників та опікунів чималенький. Але унікальність закладу все-таки в тому, що половина його викладачів — це закордонні фахівці, які про маркетинг й інші премудрості знають не з чуток.

І все ж, мовлене «П'ятдесят тисяч українських менеджерів» — чомусь … …кликає не… …ат, а невесел… …огади і про довоєнних двадцятип'ятитисячників, і про недавніх виконробів перебудови.

Менеджери, звичайно, мають безсумнівну перевагу — знання, а не лише революційний запал. Та, відбувши американо-німецько - швейцарські стажування, залишивши дорогу альма-матер і передових професорів, куди потрапили оті двадцять дев'ять (перший випуск) плюс тридцять дев'ять (нинішній) магістрів та потраплять майбутні? У рідні київсько - житомирсько - полтавські доісторичні виробничі хащі. Не всі, безперечно, та основна кількість.

А в джунглях (хоча б і на наших широтах), як відомо, свої, далекі від цивілізованих закони. Чи зможуть новоявлені Міклухо-Маклаї перевиховати темних тубільців, особливо таких дрімучих, як деякі начальники? Схоже, такі сумніви, підкріплені практикою, ятрять не лише журналістську душу.

— Наші випускники для взаємопідтримки вирішили об'єднатися в асоціацію. Час від часу вони зустрічатимуться на міні-семінарах з викладачами, щоб проаналізувати проблеми, які їм постійно підказує життя, і знайти мудрий вихід, — повідомив генеральний директор.

А доктор Гаврилишин зауважив:

— Перебудову вашої системи управління господарством треба було б почати не тільки з фундамента, а й з даху, з навчання міністрів, їхніх заступників, керівників великих виробничих об'єднань. І, мабуть, ми до того таки дійдемо.

Річ у тім, що крім річного очного й дворічного вечірнього навчальних курсів МІМ-Київ планує започаткувати інтенсивні дво-, тримісячні, а виникне потреба — й навіть тижневі — саме для представників вищої керівної ланки, оскільки капітанів відривати від штурвала надовго не можна.

Але й зовсім без допомоги київського навчального центру та його вже діючих і ще тільки запроектованих філіалів у різних містах жодному начальнику (кажуть) не обійтися. Світом уже править своєрідне есперанто — сучасна ділова мова, а з нею й сучасні ділові відносини. Незабаром ця хвиля затопить і Україну. Тож хто не встигне до того — близько! — часу розстаратися на фундаментальний корабель (знань, звичайно), нехай подумає хоча б про рятівний круг, бо не випливе.

І до речі, в МІМ-Київ вважають, що таку життєво необхідну підготовку вони проводять за дуже помірну плату. З 2 січня річне навчання коштуватиме всього 67 тисяч карбованців. Що майже вдвічі дорожче, ніж раніше. Але зате значно дешевше, ніж у Москві. І ніж буде завтра у нас. Вибирайте.

Наталія ЗІНЕЦЬ.

Милосердя

ЗАКЛИК ДО ГУМАНІЗМУ

Свою приналежність до гуманістичних ідеалів ще раз підтвердила восьма сесія Генеральної Асамблеї міжнародної Федерації Товариств Червоного Хреста й Червоного Півмісяця, яка відбулась у Будапешті. Мова йшла про роль та місце червонохресного руху в сучасному світі.

Виступаючи на Асамблеї, голова президії Українського Червоного Хреста І. Усиченко закликав її учасників до об'єднання зусиль у подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи. Зокрема, підкреслювалась необхідність створення спеціального фонду гуманітарної допомоги, який би фінансувався європейськими національними товариствами Червоного Хреста.

Представник України привернув увагу міжнародної громадськості до трагічної долі військовослужбовців Радянської Армії, а у їх числі й громадян незалежної української держави, які й досі перебувають у полоні військової афганської опозиції.

— Нашу велику тривогу й стурбованість, — відзначив промовець, — викликає й той факт, що донині не забезпечено виконання статті 118 Шостого розділу Женевських конвенцій 1949 року про поводження з військовополоненими згідно з якою військовополонені звільнюються та репатриюються відразу ж після припинення військових дій.

Олександр ЗАГРАНИЧНИЙ.

Уїк-енд…

● ВІКОВИЙ ГОРОСКОП *

П'ЯТЕ ЖИТТЯ

БИК (12—17 років)

При переході від 12 до 13 років відбувається стрибок через прірву. Міст (сім'я і школа) лише маскує прірву. Окрім зміни ідеології та психології, змінюється і вся прихована вікова обойма — у людини тепер «пацюча» фізіологія, «вепряча» емоційність та «собаче» здійснення намірів. Людина не враз звикає до свого нового організму. Ось де Фрейду роздолля: соціальне найтісніше переплетено з сексуальним. Але поки що в планах. Втім, пружина, розкручена раніше часу, не зможе довести підлітка до потужного завершення віку Собаки.

Сексуальні та соціальні стимули, переплітаючись, ведуть людину по житті до 42 років.

Та поки що треба дати волю комплексам — нехай людина нагромаджує в собі потенціал, кидаючись від самоприниження до усвідомлення своєї величі. Так, це надзвичайно складний вік. Найкраще, що можна придумати для підлітків, — це читання фа… вічні тем… життя.

Кінь ли… вчителя, п… йти сам, … слово, і я… це навчан… лів...

ШОСТЕ …

ПАЦЮК …

Це вік … ді не до … ся від ко… й безглуз… реалізуєть… ється, як … вує затят… чальників, … річних ю… жіночої п… ротший … інших ви… нас це … ною.

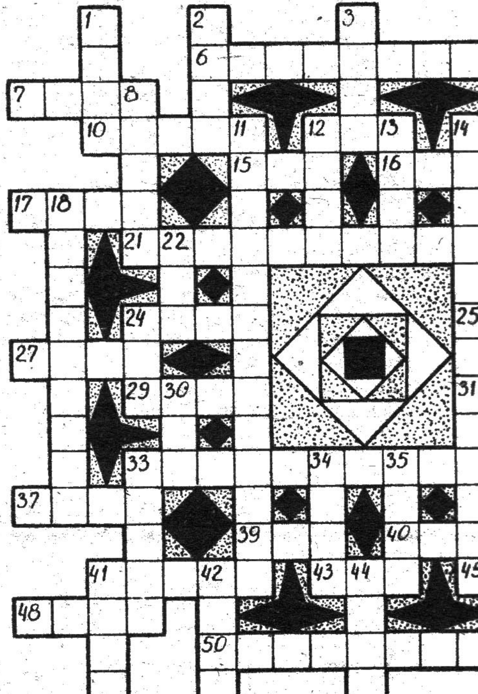
Тим, хт… цього вік… тевому зн… чувати. Л… осяжна. Г… всіх. Учіт… без кохан… справжнь… галі. Без … жу й нев…

СЬОМЕ …

КАБАН …
Настає … вже 24 р…

*Продовження. Поч. див. у «Голосі України» за 21 грудня ц. р.

КРОСВО…

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 6. Князь звенигородс… Ярослава Осмомисла, воював з ним за Гал… їнських радянських селянських письменни… Індії. 10. Річка, поблизу якої військо княз… лене половцями. 12. Цар Персії з династії … визвольної війни 1648—54 років, який відм… ковському цареві. 15. Виборна службова … цеві органи самоврядування. 16. Замок і ф… лиця царства Багратидів. 17. Видатний фу… вець київського «Динамо». 19. Умовно змен… ної поверхні. 21. Щомісячний додаток д… України». 24. Давньослов'янські племена, … му Придніпров'ї на початку нашої ери. 25. … ник першого фестивалю «Червона рута». … територіальна одиниця в Україні часів ге… старовинних українських назв Плеяд, від… «бабине літо». 29. Оповідання Ольги Коби… французький графік XIX ст. 33. Українсь… Містечко на Хмельниччині. 38. Одиниця … змаганнях. 39. Дні Юпітера у давньоримс… Давньоруська назва аланів. 41. Керівник … діяв у Коломийському повіті. 43. Китайсь… настія XIV—XVII ст. 45. Євангельський пер… диці. 48. Один з керівників ряду козацьких… XVII ст. 49. Родинний союз. 50. Острів на … щена Запорозька Січ.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Птах, якого першим в… топу. 2. Давньогрецька срібна монета. 3. … тання до жінки в Україні. 4. Річка на Л… чотирьох євангелістів. 8. Бій, у якому коза… лось з ворожим. 9. Самоназва Фінляндії. … ня про анулювання втрачених документів. … ка меча. 13. Смужка шкіри, що з'єднує ве… 14. Український бандурист і співак XVIII … що відокремлює вівтар від нави. 20. Вида… 22. Відомий український перекладач. 23. Не… ця земельної площі в Англії. 26. Сучасний … 30. Комедія Арістофана. 32. Літера кирил… на Вінниччині. 34. Півострів на півдні Ук… поет, перекладач української поезії. 36. У… і диригент. 41. Село на Прикарпатті, відом… ного замку. 42. Сестра батька або матері. … високорозвинуту цивілізацію в Америці. … м'ятки якої знаходять в Україні. 47. Суча… України.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД «ПРИСЛІВ'Я…» НАДРУКОВАНИЙ 20 ГРУ…

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 5. Урожай. 6. Постіл. … Полковник. 15. Платок. 18. Товкач. 19. Ра… Шматок. 24. Тиждень. 26. Кузьма. 27. Кни… Індик. 34. Рідня. 35. Ласощі. 36. Сніпки.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Грунт. 2. Наскок. 3… Неділя. 8. Бурлак. 10. Поспіх. 13. Побрат… Вареник. 17. Отамани. 22. Бджола. 23. Дуби… дащо. 29. Півень. 30. Циган. 32. Зірки.

...ятдесят тисяч ...ят врятують нас

...жнародному ін... ...жменту (МІМ... ...а генерація ук... ...вців одержала ...тра ділової ад...

...о роздобути гі... дзеркало і по... ...ього на сучас... ...імеччину, то ...сну... вкрай зу... ...у. Закономірний ...ого господарю... ...пакі — госпо... ...ігластва у ба... ...их країнах, до ... май... однако...

...обачити, якою ... Україна за ін... ...не допоможе ...еркало. Та не ...пач. Генераль... МІМ-Київ, член... АН України ...нив: те, що не ...вому монстру, ...життя п'ятде... ...джерів, озбро... знаннями з ос... сучасним ви... ...аркетингу, еко... ...тики тощо. Себ... ...оретичним інте... ...скарбом, яким ...го навчального ...чи й двомісяч... стажування на ...ту американсь... ...авер-чи ...лейнде) ...свої... ...ухачів ...льного навчаль... створеного 1989 ...ю ... та же... ...нар...м ін... ...джменту. До ...ева подарував ...тикові бібліоте... ...ратури. До цих ...ів долучив свою Голова Надзір... ...ий нам співвіт... Гаврилишин.

...ни й хрестини ...еняти були об... ...і розкішно. Пе... ...х дарувальників маленький. Але ...кладу все-таки ...вина його вик... ...кордонні фахів... ...ркетинг й інші ...ють не з чуток.

...влене «П'ятде... ...інських менед... ...мусь ...кликає ...весел... ...огади ...их двадцяти... ..., і про недав... перебудови.

...звичайно, ма... ...ну перевагу — ...ше революцій... відбувши аме... ...о - швейцарські ...ишивши дорогу передових про... потрапили оті двадцять дев'ять (перший випуск) плюс тридцять дев'ять (нинішній) магістрів та потраплять майбутні? У рідні київсько - житомирсько - полтавські доісторичні виробничі хащі. Не всі, безперечно, та основна кількість.

А в джунглях (хоча б і на наших широтах), як відомо, свої, далекі від цивілізованих закони. Чи зможуть новоявлені Міклухо-Маклаї перевиховати темних туземців, особливо таких дрімучих, як деякі начальники? Схоже, такі сумніви, підкріплені практикою, ятрять не лише журналістську душу.

— Наші випускники для взаємопідтримки вирішили об'єднатися в асоціацію. Час від часу вони зустрічатимуться на міні-семінарах з викладачами, щоб проаналізувати проблеми, які їм постійно підказує життя, і знайти мудрий вихід, — повідомив генеральний директор.

А доктор Гаврилишин зауважив:

— Перебудову вашої системи управління господарством треба було б почати не тільки з фундамента, а й з даху, з навчання міністрів, їхніх заступників, керівників великих виробничих об'єднань. І, мабуть, ми до того таки дійдемо.

Річ у тім, що крім річного очного й дворічного вечірнього навчальних курсів МІМ-Київ планує започаткувати інтенсивні дво-, тримісячні, а виникне потреба — й навіть тижневі — саме для представників вищої керівної ланки, оскільки капітанів відривати від штурвала надовго не можна.

Але й зовсім без допомоги київського навчального центру та його вже діючих і ще тільки запроектованих філіалів у різних містах жодному начальнику (кажуть) не обійтися. Світом уже править своєрідне есперанто — сучасна ділова мова, а з нею й сучасні ділові відносини. Незабаром ця хвиля затопить і Україну. Тож хто не встигне до того — близько! — часу розстаратися на фундаментальний корабель (знань, звичайно), нехай подумає хоча б про рятівний круг, бо не випливе.

І до речі, в МІМ-Київ вважають, що таку життєво необхідну підготовку вони проводять за дуже помірну плату. З 2 січня річне навчання коштуватиме всього 67 тисяч карбованців. Що майже вдвічі дорожче, ніж раніше. Але зате значно дешевше, ніж у Москві. І ніж буде завтра у нас. Вибирайте.

Наталія ЗІНЕЦЬ.

Милосердя

...ик до гуманізму

...жність до гу... ...алів ще раз ...сьма сесія Ге... ...блеї міжна... ...ції Товариств ...ста й Червоно... ...ка відбулась у ...а йшла про червонохрес... ...учасному світі.

...на Асамблеї, Українського ...ста І. Усиченко ...учасників до ...ль у подолан... ...Чорнобильської ...крема, підкрес... ...дність ство... ...ого фонду гу... ...моги, який би європейськими товариствами ...та.

Представник України привернув увагу міжнародної громадськості до трагічної долі військовослужбовців Радянської Армії, а у їх числі й громадян незалежної української держави, які й досі перебувають у полоні військової афганської опозиції.

— Нашу велику тривогу й стурбованість, — відзначив промовець, — викликає й той факт, що донині не забезпечено виконання статті 118 Шостого розділу Женевських конвенцій 1949 року про поводження з військовополоненими згідно з якою військовополонені звільнюються та репатриюються відразу ж після припинення військових дій.

Олександр ЗАГРАНИЧНИЙ.

Уїк-енд, тобто вихідні

● ВІКОВИЙ ГОРОСКОП *

П'ЯТЕ ЖИТТЯ

БИК (12—17 років)

При переході від 12 до 13 років відбувається стрибок через прірву. Міст (сім'я і школа) лише маскує прірву. Окрім зміни ідеології та психології, змінюється і вся прихована вікова обойма — у людини тепер «пацюча» фізіологія, «вепряча» емоційність та «собаче» здійснення намірів. Людина не враз звикає до свого нового організму. Ось де Фрейду роздолля: соціальне найтісніше переплетено з сексуальним. Але поки що в планах. Втім, пружина, розкручена раніше часу, не зможе довести підлітка до потужного завершення віку Собаки.

Сексуальні та соціальні стимули, переплітаючись, ведуть людину по житті до 42 років.

Та поки що треба дати волю комплексам — нехай людина нагромаджує в собі потенціал, кидаючись від самоприниження до усвідомлення своєї величі. Так, це надзвичайно складний вік. Найкраще, що можна придумати для підлітків, — це читання фантастики, розмови на вічні теми, пошуки смислу життя.

Кінь лише удавав, що слухає вчителя, прагнучи до всього дійти сам, а ось Бик вірить на слово, і якість його знань — це навчання. Шукайте вчителів...

ШОСТЕ ЖИТТЯ

ПАЦЮК (17—24 роки)

Це вік кохання. Тут й справді не до навчання. Відвернутися від кохання неможливо, та й безглуздо. Якщо любов не реалізується, то вона сублімується, як довів Фрейд. Тож дивує затятість військових начальників, які стараються 18-річних юнаків відгородити від жіночої половини. Це найкоротший шлях до садизму та інших виявів сублімації — у нас це називається дідівщиною.

Тим, хто усвідомив любов цього віку тільки в тілесно-статевому значенні, можна поспівчувати. Любов цього віку всеосяжна. Полюбити можна все і всіх. Учіться любити. І все ж без кохання до жінки нема справжнього вміння любити взагалі. Без цього не осягнути чужу й невідому сферу.

СЬОМЕ ЖИТТЯ

КАБАН (24—31 рік)

Настає застій. Проте людині вже 24 роки. Солідний вигляд, маса знань, колосальна ерудиція, найширший діапазон інтересів, а толку — майже нуль. Кого в цьому віці не тягло на віршування, у мандри. Адже життя — прекрасне, й стільки зваблиого в ньому! Може, тому найголовніша тема ще не звучить.

Кабан — вітрильник: куди подме вітер, туди він і пливе.

Тим, хто йде за максимальною програмою, запам'ятайте: у вас останній шанс усе прочитати, усе прослухати, усе пізнати, потім ніколи буде.

ВОСЬМЕ ЖИТТЯ

СОБАКА (31—42 роки)

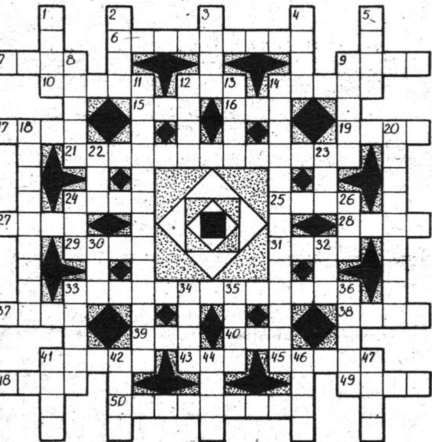
Жарти скінчилися. Настає пора невпинної праці. Обов'язковий шлюб (іноді вдруге), народження дітей, їх виховання, створення міцного господарства, але одночасно й кар'єра, започаткування свого діла, власної теорії, практики тощо. Чи стане сил? Якщо раніше життя йшло так, як того вимагали закони кожного віку, то стане.

Воля собаки не така сильна, як у Коня, але її цілком досить, щоб перетворитися в справжнього чоловіка. Настав той вік, який вважається вершиною, і це потрібно довести.

(Закінчення буде).

*Продовження. Поч. див. у «Голосі України» за 21 грудня ц. р.

КРОСВОРД

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 6. Князь звенигородсько-галицький, кузен Ярослава Осмомисла, воював з ним за Галичину. 7. Спілка українських радянських селянських письменників. 9. Жіночий одяг у Індії. 10. Річка, поблизу якої військо князя Ігоря було розгромлене половцями. 12. Цар Персії з династії Ахеменідів. 14. Герой визвольної війни 1648—54 років, який відмовився присягати московському цареві. 15. Виборна службова особа, що очолює місцеві органи самоврядування. 16. Замок і фортеця у Вірменії, столиця царства Багратидів. 17. Видатний футболіст, колишній гравець київського «Динамо». 19. Умовно зменшене зображення земної поверхні. 21. Щомісячний додаток до журналу «Пам'ятки України». 24. Давньослов'янські племена, що жили в Середньому Придніпров'ї на початку нашої ери. 25. Гурт з Югославії, учасник першого фестивалю «Червона рута». 27. Адміністративно-територіальна одиниця в Україні часів гетьманщини. 28. Одна з старовинних українських назв Плеяд, від якої походить вислів «бабине літо». 29. Оповідання Ольги Кобилянської. 31. Видатний французький графік XIX ст. 33. Український композитор. 37. Містечко на Хмельниччині. 38. Одиниця рахунку у спортивних змаганнях. 39. Дні Юпітера у давньоримському календарі. 40. Давньоруська назва аланів. 41. Керівник загону опришків, який діяв у Коломийському повіті. 43. Китайська імператорська династія XIV—XVII ст. 45. Євангельський персонаж, чоловік Богородиці. 48. Один з керівників ряду козацьких повстань в 30-х роках XVII ст. 49. Родинний союз. 50. Острів на Дніпрі, де була розміщена Запорозька Січ.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Птах, якого першим випустив Ной після потопу. 2. Давньогрецька срібна монета. 3. Ввічлива форма звертання до жінки в Україні. 4. Річка на Львівщині. 5. Один з чотирьох євангелістів. 8. Бій, у якому козацьке військо змішувалось з ворожим. 9. Самоназва Фінляндії. 11. Офіційне оголошення про анулювання втрачених документів. 12. Хрестоподібна ручка меча. 13. Смужка шкіри, що з'єднує верх взуття з підошвою. 14. Український бандурист і співак XVIII ст. 17. Стіна в церкві, що відокремлює вівтар від нави. 20. Видатний гетьман України. 22. Відомий український перекладач. 23. Негній-дерево. 24. Одиниця земельної площі в Англії. 26. Сучасний японський письменник. 30. Комедія Арістофана. 32. Літера кириличної абетки. 33. Ріка на Вінниччині. 34. Півострів на півдні України. 35. Латиський поет, перекладач української поезії. 36. Український композитор і диригент. 41. Село на Прикарпатті, відоме залишками старовинного замку. 42. Сестра батька або матері. 44. Народ, що створив високорозвинуту цивілізацію в Америці. 46. Абетка кельтів, пам'ятки якої знаходять в Україні. 47. Сучасний політичний діяч України.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД «ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ», НАДРУКОВАНИЙ 20 ГРУДНЯ

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 5. Урожай. 6. Постіл. 9. Весна. 11. Лопух. 12. Полковник. 15. Платок. 18. Товкач. 19. Радість. 20. Кашкет. 21. Шматок. 24. Тиждень. 26. Кузьма. 27. Книжки. 31. Революція. 33. Індик. 34. Рідня. 35. Ласощі. 36. Сніпки.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Грунт. 2. Наскок. 3. Горщик. 4. Кілок. 7. Неділя. 8. Бурлак. 10. Поспіх. 13. Побратими. 14. Господиня. 16. Вареник. 17. Отамани. 22. Бджола. 23. Дубина. 25. Скриня. 28. Ледащо. 29. Півень. 30. Циган. 32. Зірки.

Перспектива

І СІВАЛКИ, І СКАЛЬПЕЛІ

Невеселу виставку для директорів великих підприємств області влаштувало в магазині «Товари Кіровоградщини» керівництво облвиконкому. На полицях лежали бувалі в бувальцях медичні інструменти, почорнілі від неодноразового кип'ятіння скальпелі та стерилізатори. Тут же — спеціально привезене зі сховищ супердефіцитне обладнання.

Дивилися «екскурсанти» на таку убогість і тільки головами хитали. Інструменти та різні пристрої — речі тонкі, тож як їх виготовити на заводі, що, наприклад, випускає сівалки? Але ж і дітися нікуди: медицина в області, як і по всій Україні, переживає скрутні часи. Якщо ж не допомогти, просто нічим буде лікувати хворих.

Позітхали, посперечалися і вирішили взятися за діло. Будуть виготовляти все найпотрібніше. Від простих милиць та ціпків до складних апаратів УВЧ. Складну електронну медичну техніку вироблятимуть Кіровоградський і Світловодський радіозаводи, Олександрійське виробниче об'єднання «Етал», кіровоградські авіаремонтники. Заводи «Сегмент» і «Пуансон» візьмуться виготовляти стетофонендоскопи, кровоспинні затискувачі, а виробниче об'єднання «Червона зірка» — стерилізатори й скальпелі.

Зрозуміло, завдання не з простих. У короткі строки треба розробити відповідну документацію, знайти необхідні матеріали. Та здоров'я людей варте того.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

З перших рук

НА РАДІСТЬ ВИДАВЦЯМ

Постановою Кабінету міністрів України створено Українську державну корпорацію по виробництву целюлози, паперу, картону, заготівлі та переробці вторинної сировини — Укрпапірвторпром. Його підприємства та організації входять до системи Міністерства економіки України. Корпорації делеговано функції управління державним майном цих підприємств та організацій, за винятком функцій, які належать до компетенції фонду державного майна України.

Прес-служба Прем'єр-міністра України

Неймовірно, але...

ПОРОСЯ З КРИЛАМИ

Як повідомила газета «Житомирський вісник», на Корбутівці, околиці обласного центру, народилося порося-мутант із крильцями. Додам від себе.: якщо воно, крім усього іншого, ще й літатиме, то це, безперечно, буде восьмим дивом світу.

Володимир ЛИЗА.

Житомир.

ПОГОДА

28—29 грудня у західних областях очікується невеликий сніг, мокрий сніг, слабка хуртовина. На решті території на дорогах ожеледиця. Вітер південно-східний, з переходом на західний, 5—12 метрів за секунду. Температура вдень 2—8 градусів морозу, вночі 6—13. На північному сході України до 18 градусів морозу. На півдні Криму протягом доби 1 градус тепла.

У Києві й області сьогодні вдень істотних опадів не передбачається. На дорогах ожеледиця. Вітер північно-західний, 5—10 метрів за секунду. Температура 3—8 градусів морозу.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Черговий по випуску номера Олександр ВИНОКУРОВ. Тел. 446-61-13.

ВЛАДА БЕЗ ВЛАДИ

СПОВІДЬ ГОЛОВИ

Трохи більше року я очолюю міську Раду і її виконавчий комітет. Не ризикну стверджувати, що був цей рік важчий, ніж у багатьох моїх співвітчизників, але важчого року в своєму житті не пригадаю.

Прогресуюче зростання цін, відсутність товарів у магазинах поряд з їх достатком на «товчку», талонно-купонна система розподілу, розрив господарчих зв'язків відчуваються всіма, але не всі за це «одержують». У народі кажуть: життя б'є по голові. Сьогодні це в саму точку, якщо мати на увазі голову міської Ради.

Демократичні зміни розбудили в людей почуття власної гідності й природне бажання жити так, як слід жити людині. Нікого більше не задовольняє середньостатистичний рівень життя населення, рівність у бідності. Кому ж адресувати претензії й вимоги, як не рідній Радянській владі? Ось і йдуть ходаки до міськради. Несуть скарги, просять допомоги й часто залишають тут свої надії. А ми, як інфляційний карбованець, втрачаємо вагу в очах виборців.

Так, нині Ради радикально переформувались. Немає ні тіні колишніх «одобрямів», депутати горять бажанням змінити життя на краще, на сесіях плюралізм, і рішення народжуються в муках після тривалих дебатів. Працівники виконкому теж не нагадують колишніх «столоначальників». Дотемна крутяться, як білка в колесі, кожний «обвішаний» проблемами, питаннями й завданнями, немов різдв'яна ялинка іграшками.

Машина працює, але ми не їдемо вперед. Все відбувається як в описаному Льюїсом Керроллом Задзеркаллі — потрібно дуже швидко бігти, щоб залишитися на тому самому місці. Вже задихаємося, а нас все більше відкидає назад.

У чому ж справа?

Та в тому, що сьогодні, тобто в нинішній правовій ситуації й за нинішнього устрою міського самоврядування, Рада має одне безумовне право: радити. Ні, безперечно, в неї є й інші повноваження: розглядати можливість... сконцентровувати увагу... зосереджувати зусилля... клопотатися перед... звернутися з проханням та інше.

На кожній сесії депутати тягнуть бюджетну ковдру міста в різні боки відповідно до інтересів соціальних груп, які вони представляють. Отакий своєрідний радянський лобізм. А виконком, ухиляючись від ударів громадськості й депутатського корпусу, марно намагається розділити справедливо шматок сиру, відпущений облвиконкомом.

І аргументи, і факти до аналізу нинішнього становища — в конкретній практиці. І мені здається, вона типова для таких міст, як наш Чернігів.

Обласний центр на півночі України. 300 тисяч населення, 70 відсотків з яких поповнили місто за останні 30 років.

Триступінчата структура влади: облрада, яка всім керує й усе ділить; міськрада — розподіляє частку, що залишилася; і дві райради, які безпосередньо стоять біля громадського «казана» й самі ж контролюють роздачу. Є ще й прилеглі — Чернігівська райрада. Ця барською рукою роздає приміську землю під дачі, сади, городи, та так, що Чернігову тепер нема куди витягнути «ніжки». Хочеш рости — роби це тільки вгору, будь ласка, чи заглиблюйся у власні «легені» — пойму Десни.

Райради, якими підмовляють виконкоми, того й дивись оголосять суверенітет, залишивши міській Раді тільки її будову, щоб не заважала владарювати, коли вони роздаватимуть.

А спробуй простий смертний дошукатися правди в цьому трьох'ярусному лабіринті влади! Йде до району — звідти його направляють до міста. Безпорадне місто вказує на область, а область пускає по колу своїх численних управлінь, відділів, трестів. Ганяють людину, поки вона не махне рукою й не напише в республіку.

Безумовно, місту потрібен один відповідальний за все й повноважний у всьому в рамках конституційних прав господар.

Візьмемо торгівлю. Повноважним магнатом тут виступає обласне управління торгівлі. Область отримала фонди, розподілила через обласне економічне управління. Щось «спустили» місту знову ж через відповідні структури. Спробуй тут розберись, куди поділося м'ясо, молоко чи горілка. А якщо ще «зверху» рішення приймуть: в ім'я соціальної справедливості урівняти споживання харчових продуктів у місті й у селі, де в кожного підсобне господарство? Саме тут в самий раз подумати, як допомогти городянинові розводити кіз і курей на дев'ятому поверсі.

Не менш гостра проблема — житло. Обурений тривалим чеканням (17—18 років) городянин вимагає квартиру. Школярі вчаться в три зміни, дитсадки переповнені. А міськрада знову безсильна. Будівельних потужностей достатньо на те, щоб за п'ять років забезпечити житлом усіх, але в Чернігові майже не будують. Будівельники наші міські, ходять до наших магазинів, їздять міським транспортом і користуються всіма послугами, а будувати місту не хочуть. Чому? Тому що й тут такий самий ланцюг управління: облвиконком — облУКБ — міськвиконком — міськУКБ. А далі так само — через обласні трести й управління.

Вирішили госпспособом будувати. Нехай економічно невигідно і якість гірша — проте дах над головою. Тільки знову непогодження. Потужність трьох міських цегляних заводів — 140 мільйонів штук цегли на рік. Наша потреба — 56 мільйонів. А господар побажав виділити всього 13,5. Будівництво зірвано. За нинішнім розподілом влади цегла, яку виробляють у місті,— не наша. Цегла — каміння облвиконкому. А міськраді залишається інше каміння, те, що кидають до її говору бездомні чернігівці.

Після цього нічого не залишається, як будувати з них наші взаємовідносини з обласною Радянською владою.

Ще одна ахіллесова п'ята міста — сфера побутового обслуговування.

Можна писати цілу драму про те, що комунальне господарство не є нашою власністю. Зате всі його проблеми — наші. Тут теж керує обласне управління, але тільки доти, доки треба щось ділити. А ремонтувати, діставати котли для лазень, які зупинилися одночасно, й інше в тому ж дусі — це без усяких перепон віддається місту. Досить «справедливий» розподіл функцій.

Розподілу зверху власності між Радами ми так і не дочекались. Сподіватися на добровільні поступки від місцевих властей — наївно. Судячи з репортажів із залу засідань Верховної Ради України, йде приватизація. Як би нам, тобто місцевій Раді, не залишитися на одній нозі, а другу просто не буде куди поставити — все виявиться чужим у рідному місті. Тоді проблема управління розв'яжеться сама собою — управляти буде нічим.

Я впевнений, що проводити приватизацію за такої розгалуженої і нечіткої структури влади на місцях не можна. Необхідно спочатку радикально перебудувати систему самоуправління за принципом міських муніципалітетів. Не потрібні 600 обраних депутатів, які голосують майже за кожну оперативну дрібницю відповідно до свого світогляду, компетентності (чи некомпетентності) і соціальної незалежності. Два-три десятки виборних осіб повинні засідати не більше двох разів на рік для ствердження бюджетних витрат за основними напрямами, прийняття концепції розвитку, й не більше цього. Далі вся справа в руках виконавчої влади, яку нехай очолює обраний усім населенням голова (чи мер, як завгодно).

Управління містом повинно будуватися на підставі власності, що охороняється законом, податків, системи пільг для пріоритетних у даній місцевості сфер виробництва й підприємництва й жорстких вимог до захисту навколишнього середовища. І тут не може бути ніякого ієрархічного підпорядкування верхнім структурам, а тільки державному законові. Порушив чи не справився — два виходи: суд чи відставка.

Тоді, можна сподіватися, не тільки люди звертатимуться до влади, але й влада звернеться до людей.

Валентин МЕЛЬНИЧУК, голова Чернігівської міської Ради народних депутатів.

Передноворічне застереження

ЩОБ НЕ ПЛАКАЛИ ПОТІМ

Торік відвезли Оленку до бабусі на зимові канікули 31 грудня. Зустрічати Новий рік запросила знайома сімнадцятирічна дівчина. Пили горілку, веселилися. Ніхто не заважав — господарів дома не було.

Додому Оленку проводжав брат дівчини. Випадково чи за домовленістю до них підійшло четверо односельчан хлопців. Грубо вхопили дівчину й потягли до хліва... Потім пригрозили: розкажеш кому-небудь, спалимо в цьому хліві. Оленці було тоді всього чотирнадцять.

Вона нікому нічого не сказала. Не помітили змін у ній дідусь і бабуся.

Жах охоплював мене, коли читав листа і слухав усну розповідь-доповнення батька Оленки. І дивувався водночас. Лише за кілька місяців вони помітили, що донька стала мовчазною, замкнутою. При зустрічі з хлопцями чи чоловіками тремтіла вся. Обличчя зблідло, набуло зелено-жовтого відтінку. Вночі скрикувала, підхоплювалася з ліжка. Не допомогла й лікарня.

Заяву до прокуратури Березнівського району Рівненської області мати Оленки надіслала ще 22 квітня нинішнього року. До міста Пінська, що в Білорусії, приїздив інспектор у справах неповнолітніх, цікавився, чи не мають намір батьки пробачити «жартівників» із села Поліського. Врешті-решт справу закривають. У зв'язку з тим, повідомив прокурор району, що злочинці повтікали.

Бачте, не стали чекати, доки притягнуть їх до відповідальності.

Після скарги батька дівчини до республіканської прокуратури слідство відновили. Але невдовзі справу передали іншому слідчому. Він провів обшук у квартирі, де мешкає Оленка. Мабуть, була надія, що гвалтівники освідчуються в коханні дівчині. Ось тоді підтвердилася б версія «жартівників», що Оленка сама потягла їх до хліва. А серед них, до речі, один був одружений, тридцятирічний, другий — розлучений, решта також не малолітні хлопчаки. Поки ведеться слідча вовтузня, один з «чорної» сімки згвалтував ніби ще двох дівчат. А може, ще є такі, як Оленка? Мовчать, залякані. До певного часу.

Батько Оленки приїздив з Білорусії до Прокуратури України. Не може заспокоїтися, що негідники понівечили доньці життя і спокійно живуть. Просив редакцію чимось допомогти. Чим? Хіба що оцією публікацією і застереженням. Застереженням у передноворічну ніч усім татам і мамам, бабусям і дідусям, родичам і близьким дівчаток. Побережіть їх, щоб не порушувалися потім нові кримінальні справи і не було розчарування в діях наших правоохоронців. Хай наведена історія буде застереженням і тим дівчаткам, що збираються зустрічати Новий рік «на хатах» без дорослих.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

З офіційних джерел

ПЕНСІЇ БУДЕ ПЕРЕРАХОВАНО

Кабінет міністрів України прийняв постанову «Про коригування рівнів пенсій, призначених до введення в дію Закону України «Про пенсійне забезпечення».

Нею передбачено провести перерахунок пенсій, призначених до 1 січня 1992 року, виходячи із співвідношення рівнів заробітної плати на момент призначення пенсій та в даний час. Для коригування рівнів пенсій береться середньомісячний заробіток, з якого призначено (перераховано) пенсію за документами пенсійної справи. Залежно від строку призначення (перерахунку) пенсії сума заробітку помножується на такі розрахункові коефіцієнти:

по 1970 р.	включно	—4,5
з 1971 по 1975 р.	—	—4,1
з 1976 по 1980 р.	—	—3,9
з 1981 по 1985 р.	—	—3,7
з 1986 по 1990 р.	—	—2,9
в 1991 р.	—	—2,5

З одержаної суми обчислюється пенсія за нормами і на умовах, передбачених Законом України «Про пенсійне забезпечення». Якщо одержана після коригування пенсія менша за мінімальну для відповідної категорії пенсіонерів, тоді вона встановлюється у мінімальному розмірі.

Соціальні пенсії, пенсії інвалідам війни та особам, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи, особам, які одержують підвищені максимальні пенсії, з 1 січня 1992 р. встановлюються в розмірах, передбачених законами України «Про пенсійне забезпечення» та «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи».

Кабінет міністрів встановив з 1 січня 1992 р. розмір мінімальної пенсії за віком на рівні розрахункового мінімального споживчого бюджету людини старше працездатного віку — 221 крб. на місяць.

Прес-служба Прем'єр-міністра України.

ЗАРПЛАТА ДЛЯ «БЮДЖЕТНИКІВ»

Кабінет міністрів України дозволив міністерствам і відомствам України, Раді міністрів Кримської АРСР, облвиконкомам, Київському та Севастопольському міськвиконкомам підвищити з 1 грудня 1991 р. тарифні ставки і посадові оклади працівників бюджетних установ і організацій, які були затверджені рішеннями уряду СРСР та інших союзних органів без урахування компенсації у зв'язку з підвищенням цін і тарифів.

Перегляд тарифних ставок і посадових окладів працівників зазначених установ і організацій необхідно здійснити в порядку, передбаченому постановою Кабінету міністрів України від 13 листопада 1991 р. № 314.

Прес-служба Прем'єр-міністра України.

Добрий вечір, вас турбує «Голос України»!

Шановні читачі! Ми востаннє в цьому році зустрічаємось на сторінці «Суспільного барометра». Рік, що минає, був напруженим як у політиці, економіці, так і в повсякденному житті.

Протягом року ми ознайомлювали вас з різноманітними дослідженнями, які відбивали ставлення громадян України до політичних подій: введення національної символіки, прийняття Акта про незалежність України, обрання президента, буденних, але таких болючих питань, як харчування, соціальне забезпечення багатодітних сімей, добробуту в сім'ях.

Нові актуальні теми соціологічних досліджень підкаже життя, і в 1992 році вони знайдуть відображення у «Суспільному барометрі», а сьогодні ми пропонуємо вашій увазі телефонне опитування, проведене сектором, але запевняємо, що не останнє взагалі і... далі буде.

Так починалася телефонна розмова наших інтерв'юерів з киянами. Протягом трьох вечорів ми опитали 500 жителів столиці України.

Метою дослідження було вивчення думки громадян щодо роботи парламенту та законів, які він прийняв протягом 1990—1991 років.

До анкети ввійшли питання приватизації, оподаткування, темпів зростання інфляції і доходів населення.

Свої думки щодо перелічених питань висловили: 53,3 відсотка жінок і 46,7 відсотка чоловіків.

За родом занять: робітники, службовці, працівники науки, освіти, культури, медицини, пенсіонери, домогосподарки, учні, підприємці, юристи.

За віком: від 20 до 60 років.

За освітою: середня, вища.

Як з'ясувалося, порівняно з минулим роком частка тих, хто постійно стежить за роботою Верховної Ради, зменшилася й нині становить 22,9 відсотка, іноді стежать 54,7 відсотка, не стежать, бо їх це не цікавить 22,4 відсотка.

Тим, хто стежить за роботою парламенту, ми пропонували відповісти на запитання, з якими законами вони ознайомлені. Виявилося, що респондентам найбільше відомі закони про власність, захист споживачів та про підприємництво.

Повні дані мають такий вигляд:

Закон	Ознайомлювався	Дещо чув	Не ознайомлювався
Про власність	26,4	44,2	22,4
Про підприємництво	15,6	39,3	37,8
Про банки і банківську діяльність	5,6	28,9	55,6
Про цінні папери та фондову біржу	6,2	24,9	61,6
Про захист споживчого ринку	17,8	3,8	36,7
Про зовнішньоекономічну діяльність	14,2	35,3	46,7
Про захист споживачів	16	38	35,8
Про господарські товариства	6,2	20,9	65,3
Про підприємства, організації, установи союзного підпорядкування, що розташовані в Україні	14,4	26,4	29,6
Про податкову систему	22,7	32,7	22,9

Одне із запитань анкети стосувалося приватизації землі. Як до неї ставляться опитані? Підтримують 72,9 відсотка, 6,4 відсотка — не підтримують, 7,8 — не змогли відповісти на запитання. Причому 40,2 відсотка вважають, що приватизовану землю не можна продавати, а тільки залишати в спадщину, 33 відсотки дотримуються протилежної думки, 13,1— не мають своєї думки з цього приводу.

Я вважаю, зі мною погодяться, що не кожна людина має хист до підприємництва. Для цього треба знання законів і бажано стартовий капітал. Серед опитаних мало хто ознайомлений із законом про господарські товариства, а звідси і малий відсоток тих, хто зміг визначитися, куди б він вклав свої гроші. Так, тільки 12,9 відсотка ознайомлені з положенням про акціонерне товариство; його «різновиди»: товариство з обмеженою відповідальністю знають 1,8 відсотка, товариство з додатковою відповідальністю — 0,4 відсотка, командитне товариство — 0,2 відсотка, не ознайомлені із законом про господарські товариства 61,3 відсотка.

Відповіді на запитання «Якби ви мали стартовий капітал і хотіли б вкласти свій пай в одне з перелічених товариств, то в яке саме?» розподілились таким чином: 77 відсотків не змогли визначитися, 20,6 відсотка обрали акціонерне товариство, 2 відсотки — товариство з обмеженою відповідальністю, по 0,2 — товариство з додатковою відповідальністю і командитне товариство.

Якщо попереднє запитання було розраховано деякою мірою на обізнаних в економіці, то блок наступних запитань стосувався майже кожного опитаного. На одне з них «Чи встигають зростати ваші доходи пропорційно зростанню інфляції?» 83,6 відсотка відповіли негативно, 11,8 — відповіли ствердно, тобто встигають, 4,6 відсотка — не змогли відповісти. Беручи до уваги чималий відсоток пенсіонерів, які потрапили до нашої вибірки, державі потрібно подбати про соціально незахищені групи населення.

Відомо, що у нас відраховується близько 13 відсотків від доходів раз на місяць. Чи влаштовує така система і такий відсоток оподаткування респондентів? «Так», — відповіли 30 відсотків, «ні» — 39,6 відсотка, решта не відповіли. А яким він має бути? 14,3 відсотка відповіли, що такого податку зовсім не повинно бути, 64,2 відсотка не змогли дати певної відповіді, 12,7 відсотка назвали від 6 до 10 відсотків, 7,2 відсотка — 5 відсотків і менше, понад 13 відсотків — 1,3 відсотка, таким, як у США — 0,3 відсотка.

Щодо податку з підприємств, який становить в середньому 65 відсотків, то 4 відсотки опитаних дотримуються думки, що він має бути таким, як тепер, 6 відсотків — що він має бути більшим, 50,7 відсотка — меншим і 23,8 — не змогли відповісти. Пропозиції щодо частки податку з підприємств були такі: 40 відсотків респондентів назвали 31—40 відсотків, 22,2—21-30 відсотків, 20—40-50 відсотків, 10—10-20 відсотків, 3,7 — до 10 відсотків, 1,5 — більше за 51 відсоток.

І на закінчення хочемо подякувати всім, хто відгукнувся по телефону на пропозицію взяти участь в опитуванні, яке починалося словами «Добрий вечір, вас турбує «Голос України».

Інеса ЛАНОВСЬКА,
завідуюча сектором соціологічної інформації.

Статистика свідчить

ЩО ТАКЕ «ВАЖКІ ЧАСИ»?

За даними останнього опитування Центрально-українського відділення Всесоюзного центру вивчення громадської думки (було опитано 149 чоловік, які репрезентують Україну в складі загальносоюзної вибірки), 59 відсотків опитаних вважають, що важкі часи ще попереду. У вересні такої думки дотримувалося 68 відсотків, тобто наявне зростання оптимізму. Чим викликаний цей оптимізм — даних немає, проте відомо, що розуміють респонденти під «важкими часами». В першу чергу — це підвищення цін (84 відсотки) й недостатня кількість продуктів харчування й товарів першої потреби (77 відсотків). При цьому 51 відсоток опитаних відзначає, що ціни на продукти занадто високі, а 43 відсотки — високі, але прийнятні. «Завдяки» засобам масової інформації у населення колишнього Союзу склалося враження, що цією зимою та весною наступного року нас чекатимуть економічна катастрофа й масові безладдя. Згодні з такими твердженнями 13 відсотків опитаних, 58 відсотків — не згодні й 30 відсотків — не змогли відповісти. Тим цікавіше, що 85 відсотків опитаних жителів України впевнені, що голод їхнім сім'ям цієї зими не загрожує. В Росії цей відсоток значно менший.

У чому ж бачать опитані запоруку добробуту України? По-перше, в упевненості, що нинішнє керівництво нашої республіки може вивести її з кризи (57 відсотків), по-друге, у власній економічній політиці (78 відсотків), у взаємозв'язку з іншими республіками (56 відсотків), але 30 відсотків опитаних вважають, що й без цих взаємозв'язків ми зможемо існувати.

Яким би не було наше ставлення до приватної власності, 65 відсотків вважають, що необхідно розвивати великі, середні й дрібні приватні підприємства, причому 60 відсотків вважає, що через приватизацію землі, підприємств та інше можна компенсувати дефіцит державного бюджету.

Підводячи підсумок, можна сказати, що сьогодні зріс рівень довіри керівництву незалежної України: в ньому народ бачить того, хто виведе його з кризи. Справа економістів — розрахувати, як це зробити, але вже тепер видно, що народ України готовий підтримати приватизацію землі, підприємств тощо.

Микола ЧУРИЛОВ,
Мал. Володимира ХОРОШЕНКА.

З пошти редакції

ХТО Ж СПРАВЖНІ НАЦІОНАЛІСТИ?

Із Москви тепер часто звучать слова про те, що в Україні відроджується український націоналізм. У мене від цих слів серце обливається кров'ю — чого ж така несправедливість? Яка ж вона націоналістична, коли на її території знищено українську мову? Навпаки, — вся вона русифікована. В Україні проживає 11 мільйонів росіян, діють тисячі шкіл, інститутів, училищ з викладанням російською мовою. У Росії проживає чотири мільйони українців, але немає жодної школи з українською мовою. То хто ж справжні націоналісти?

В. ЛАДО.
інвалід, ветеран праці.
Вознесенськ
Миколаївської області.

НЕУКРАЇНСЬКЕ РАДІО В УКРАЇНСЬКУ

Не знаю, з чим це пов'язано, але з вересня я й багато мешканців міста Українська Донецької області не можемо більше слухати радіотрансляцію з Києва. Селидівський міський радіовузол припинив передачі Українського радіо. В ефірі тепер звучать тільки передачі з Москви.

Я — українець, живу на рідній землі і хотів би слухати українське радіо, а не те, що мені нав'язують. Глибоко переконаний, що це просто неподобство з боку районних керівників, які так піклуються про нас, українців, що навіть не дозволяють слухати радіо рідною мовою. У застійні часи нікому і в голову не приходило заборонити передачі з Києва українською мовою на українській землі. А місто наше називається Українськом. Який парадокс!

А. ПОГРЕБНЯК,
пенсіонер.
Українськ
Донецької області.

СУБОТНІЙ ВИПУСК

Експрес-новини

Південна Корея визнала Російську Федерацію як спадкоємця СРСР. Сеул також оголосив про наміри встановлювати дипломатичні зв'язки з іншими 11 колишніми республіками СРСР, визнавши їх незалежність.

* * *

Спеціальний посланник ООН у Югославії Венс повідомив, що невдовзі вп'яте від'їжджає до цієї країни з місією миру. Маловірогідно, що цей візит приведе до розміщення в Югославії військ ООН для підтримання миру, заявив Венс у штаб-квартирі Об'єднаних Націй. Виконуючий обов'язки голови Президії Югославії поінформував про розробку плану створення нової федерації. Передбачається побудова федерації у складі Сербії, її союзника Чорногорії, сербських автономних регіонів Хорватії та Боснії і Герцеговини.

* * *

Після перших багатопартійних парламентських виборів, що відбулися в Алжирі, виникла необхідність у другому турі голосування. У ньому братимуть участь члени правлячої партії Національного фронту визволення і представники опозиційного ісламського фронту порятунку, вважають алжирські урядові особи. Другий тур голосування передбачається провести 16 січня.

* * *

Президент США Буш продовжив ще на рік економічні санкції проти Лівії, запроваджені близько шести років тому. У спеціальному посланні, направленому конгресу США, глава адміністрації повідомив, що він зробив цей крок у зв'язку з політикою лівійського керівництва. «Уряд Лівії продовжує використовувати і підтримувати міжнародний тероризм, про що свідчать її участь у знищенні літака компанії «Пан-Ам» та порушення міжнародного права», — відзначив Буш.

* * *

Ізраїль створює зараз у колишніх республіках СРСР «інфраструктуру», яка може знадобитися для термінової евакуації сотень тисяч радянських євреїв. Про це з посиланням на офіційних ізраїльських представників повідомила американська газета «Бостон глоб». Необхідність такої роботи, за їх словами, продиктована стурбованістю з приводу наростаючого хаосу на території Радянського Союзу, який припинив існування. Правда, як випливає з повідомлення, про необхідність масової евакуації радянських євреїв говорити поки що рано.

Зі світу — по факту

◆ З 1 квітня наступного року урядові службовці Намібії позбудуться багатьох привілеїв. Зокрема, міністри, які живуть у власних будинках, не одержуватимуть солідну грошову допомогу для оплати комунальних послуг. Співробітники держапарату також виплачуватимуть 20 відсотків за кредит на купівлю автомобіля замість колишніх чотирьох. Відмінено спеціальну надбавку тим, хто працює в північних районах країни, де недавно велася партизанська війна.

◆ Напередодні Різдва президент Дж. Буш відвідав торговий центр «Мерілін», де він закликав співвітчизників купувати більше, щоб економіка країни могла видужати. Правда, сам президент «залишив» в універмазі лише 30 доларів готівкою. А американці, як і в минулі роки, робили основні покупки в останні хвилини різдв'яного розпродажу, чекаючи найбільшого зниження цін.

◆ Японські парламентарії іноді використовують так звану тактику «бичачого кроку». Вона полягає в тому, що під час голосування за законопроекти, які їм не подобаються, депутати рухаються до урн із швидкістю «один крок за кілька хвилин». Це затягує процедуру на добу й більше і являє собою своєрідний протест.

◆ Екологічний бюлетень «Енда», який виходить у Сенегалі, повідомив, що під прикриттям програми планування сім'ї в країнах третього світу, де існує небезпека демографічного вибуху, деякі іноземні організації разом з місцевими властями проводять таємну стерилізацію жінок, тобто позбавляють їх можливості народжувати дітей. На першому місці в цій справі стоїть Бразилія, де за 20 років тільки в одному бідняцькому районі стерилізовано 44 відсотки жінок.

◆ Глава Канадської служби безпеки та розвідки Р. Протті заявив, що всупереч його очікуванням та закінченню «холодної війни» активність радянських розвідників у Канаді не зменшилася. Правда, виступаючи перед парламентаріями, він не назвав конкретних фактів, посилаючись на секретність. Але сказав, що радянських шпигунів не стало менше і тому немає можливостей скорочення бюджету його власної служби.

◆ За повідомленням французької «Монд», у цьому році більш як дві тисячі кубинців прибули до США, рятуючись від голоду та репресій. За словами газети, серед них не тільки пролетарі, а й співробітники служби безпеки, діти номенклатури та керівництва країни.

◆ Відома німецька парашутистка Деніс Бер вирішила відсвяткувати день народження своєї матері спільним стрибком на одному парашуті з висоти три тисячі метрів. Після вдалого приземлення мама сказала: «Це було фантастично!» А донька вже думає, як реалізувати заповітну мрію — стрибнути хоч один раз разом з чоловіком, який цей спорт не дуже шанує.

◆ Останнім часом в Ефіопії розквітла торгівля контрабандним товаром. Але реалізують його не тільки на вулицях та в невеличких крамницях, а й прямо в державних конторах, де торговці ходять з кімнати в кімнату і пропонують тканини, парфумерію тощо. Відомо, що таким бізнесом займаються й багато чиновників, які з'являються на роботі лише в день зарплати.

◆ Як повідомило міністерство сільського господарства США, кожний десятий американець одержує сьогодні талони на безплатне придбання харчів. За цей рік кількість таких людей зросла на три мільйони.

За словами представника міністерства, якщо раніше такі талони видавали переважно представникам національних меншостей, то нині їх одержує дедалі більше білих американців.

Справи кримінальні

НЕ БІЙСЯ, МИ З ТОБОЮ!

Нині практично більшість засобів масової інформації повідомляє, що світ стає дедалі небезпечнішим для життя. Політичні замахи, терористичні акти, загальне зростання злочинності примушують багатьох людей, які побоюються за себе (особливо відомих політиків і бізнесменів), наймати для охорони своєї персони широкоплечих парубків з особливою підготовкою. Керівники корпорацій та банків зацікавлені також у міцній охороні своїх об'єктів. Та й прості громадяни хочуть знати, що і як їм робити в разі нападу грабіжників тощо.

Тому для відповідної підготовки бажаючих по всьому світу дедалі поширюється мережа спеціальних шкіл та курсів. У тих з них, які дають тільки окремі навики, термін навчання не перевищує двох тижнів. Але є й такі, в яких рівень підготовки клієнтів не поступається рівню, скажімо, федерального учбового центру, де готують охоронців американської адміністрації.

Наприклад, знавець криміналістики, американець Девід Уебстер організував свій «Центр спеціальних операцій» у штаті Алабама. Його метод базується на вивченні тактики відомих терористичних груп і відповідної контрорієнтації своїх учнів.

У теоретичній підготовці використовуються підручники для армійського спецназу. На практиці ж молоді люди вчаться діяти і в умовах непрохідного лісу, і в умовах міста, володіти вогнепальною зброєю від маленького пістолета до важкого кулемета, знешкоджувати вибухівку, вести бій уночі, орієнтуватися на суші та у воді, працювати з хімічними речовинами, стрибати з парашутом тощо. І все це на бідному пайку: боби та сухарі. Це, напевне, допомагає відпрацьовувати внутрішнє почуття небезпеки.

Отже, за своїх бійців Уебстер ручається. І після навчання видає їм відповідний сертифікат. Залишається тільки сподіватися, що його учні, маючи таку багатогранну підготовку, не використовуватимуть свої знання на потребу тих, проти кого їх готували. Бо іноді трапляєтся й таке.

Фото з журналу «Хай сесаєті» (ФРН).

Погляд

ПЕНСІЯ ДЛЯ ПАП

Історія папства налічує кілька століть. І протягом усього цього часу папи залишалися на вселенському християнському троні до кінця свого життя. Серед намісників Бога людству найбільше запам'яталися папи-реформатори. Нинішнього, Іоанна Павла II, безперечно, можна зарахувати до них.

Останньою його реформаторською ідеєю стала пропозиція встановити «пенсійний кордон» для глав римсько-католицької церкви, починаючи з 75-річного віку. Сам Іоанн Павло II, якому нині 71, має намір залишити престол через чотири роки та повернутися на батьківщину до Польщі. Виходячи з повідомлень ватиканських кіл, поки що не можна сказати, що він робитиме після цього. Але Вікарій Христа (один з титулів Папи), людина, яка має величезний авторитет і серед віруючих, і серед політиків, напевне, не залишить справи свого життя — пошируючи ідеали віри, добра й миру.

Papa Giovanni Paolo II

Інформ-шоу

ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЧЕКАЮТЬ ФІНАЛУ

Через те, що майбутній чемпіонат Європи з футболу проходитиме в Швеції, тамтешнім поліцейським мимоволі доведеться стати уважними шанувальниками цього виду спорту. Чому? Пояснимо.

А уважними шанувальниками охоронці правопорядку стають через те, що вже сьогодні вони мають прогнозувати результати матчів. Бо за словами одного з найвищих чинів поліції, якщо Німеччина та Голландія не стануть фіналістами, можна буде значно заощадити кошти. В такому разі на трибунах буде мінімальна кількість агресивних шанувальників з цих країн, що дасть можливість не залучати на фінал додаткові сили поліції. Тоді, напевне, в її автопарку стане на кілька машин більше.

ЧИ БУДЕ «СВІТЛА» СУБОТА!

В Японії практично щороку спалахує одна й та сама дискусія — чи вводити для школярів так звану «світлу» суботу, тобто чи варто робити передостанній день тижня вихідним. До розгляду питань активно підключилася й правляча ліберально-демократична партія, яка порекомендувала все ж таки звільнити суботу для ліпшого відпочинку дітей.

Проте з'ясувалось, що до цього не готові ані батьки, ані вчителі, ані керівники бізнесу.

Перші побоюються, що в дітей буде надто багато часу для розваг і пізніше все одно доведеться наймати їм репетиторів.

Другі заявляють, що позитивне розв'язання питання потребуватиме перегляду учбових програм і додаткових капіталовкладень.

Треті добре розуміють: якщо в суботу звільнити дітей, то їхні батьки, які, до речі, в суботу працюють, почнуть вимагати додатковий вихідний і для себе.

Отже, остаточного рішення поки так і не прийнято. У деяких школах «світлу» суботу ввели лише як експеримент. А її прибічники підготували звернення до підприємців: дайте батькам можливість більше бачити своїх дітей.

Сторінку підготував Олексій ЄВСІКОВ.

ФОТОКОНКУРС!

Редакція газети «ГУ» оголошує фотоконкурс.

Його проведення викликане бажанням показати життя сучасної людини без прикрас, негативні й позитивні явища, прагнення змінити той навколишній світ, у якому ми живемо.

До участі в конкурсі запрошуються як професіонали, так і любителі без вікового обмеження.

Фотографії повинні відображати оригінальний підхід авторів до теми, допомогти побачити те, що ми часом не помічаємо, до чого звикли.

Не приймаються фотографії, вже відмічені раніше призами на інших великих конкурсах, а також опубліковані в пресі.

Організатори конкурсу не несуть відповідальності у разі будь-яких претензій або скарг з боку осіб, зображених на фото. Цілковиту відповідальність несе автор знімка.

На конкурс приймаються високоякісні чорно-білі фотороботи чи фотонариси розміром не більше як 24×30 сантиметрів.

Учасник конкурсу може надіслати не більше трьох фоторобіт чи фотонарисів.

Подані фотографії учасникам не повертаються і не рецензуються.

Оцінку фоторобіт буде проведено компетентним журі.

Кращі фотороботи будуть опубліковані.

Конкурс триватиме до 25 грудня 1992 року.

Попередні підсумки конкурсу підводитимуться щокварталу. На підставі попередніх підсумків 25 грудня 1992 року будуть визначені остаточні результати.

Призи для переможців:

1 місце — одне — 1500 крб.

2 місце — два по 1000 крб.

3 місце — три по 500 крб.

Три заохочувальні призи — по 200 крб.

Фотороботи надсилати за адресою: 252047, Київ, вул. Нестерова, 4 з поміткою: «На фотоконкурс «ГУ».

Телефон для довідок: 441-85-77.

І від себе особисто —

НУ НАВІЩО ВАМ РЕЦЕПТ?

— запитав дільничний лікар, коли я попросила виписати необхідні ліки.— Все одно в аптеці порожньо.

Відмовляти хворим у рецептах на дефіцитні медикаменти — давно в практиці наших охоронців здоров'я. Не можна сказати, що ця практика їм до вподоби, бо сумлінних фахівців таки мучить совість за те, що зраджують інтереси пацієнтів, але муки совісті не йдуть ні в яке порівняння з тими, яких чекають за порушення міністерської вказівки. Страху перед начальницьким гнівом медики навіть не приховують, чим ставлять хворих перед вибором: пробиватися до схованок, де дефіцити зберігаються для сильних світу цього, хоч би це коштувало лікарю роботи, чи обійтися доступними препаратами. Але сьогодні вибирати нема з чого: до розряду дефіцитних потрапили майже всі ліки. Чим і як лікуватися? Це запитання раз у раз ставлять у листах читачі. Якби я знала... Та, може, знають в Укрфармації?

— Лікарям ніхто не забороняв виписувати рецепти,— запевнив заступник директора Іван Пилипович Круценко.— Але самі по собі папірці лікувальної сили не мають. Тож і порадили медикам шукати замінники відсутнім препаратам...

Слушна порада. Але виявилося: не всі лікарі розуміються в замінниках. І до яких тільки хитрощів не удаються, щоб приховати брак знань. Одні відправляють хворих до лікарні, хоча відомо: там медикаментів теж немає. Другі підганяють діагноз під асортимент ліків, які ще залишилися в аптеках. А треті... Розповідала жінка, як їй виписали лікарняний із словами: «Даємо вам тиждень — шукайте, хто визначить діагноз. Ми не знаємо, від чого вас лікувати».

Ми давно скаржимося на свою медицину (спочатку робили це потихеньку, один одному на вушко, а згодом і вголос), але тільки тепер побачили, в руках якого монстра опинилися. Бракує медичної техніки? Медпрепаратів? Скидається на те, що передусім, бракує професіоналізму. Можна довго дискутувати щодо причин, які породили цей страшний брак, але факт залишається фактом — велика армія наших лікарів працює непрофесійно. Зрозуміло, сказане стосується не всіх, але тих, кого воно стосується, потрібно примусити негайно латати дірки в своїх знаннях. Як це зробити? Маємо Науково-дослідний інститут фармакології і токсикології — може, з допомогою його спеціалістів шукати вихід із становища? Але шукати його треба. Стоїмо над прірвою. Люди гинуть не стільки від того, що немає анальгіну, скільки від того, що лікарі не знають, чим іншим збити температуру.

Марина ДЯТЛОВА,
оглядач з питань охорони здоров'я.

Куди їдеш? На курорт... —

«НАФТУСЯ»: НОВІ ГОРИЗОНТИ

ТРУСКАВЕЦЬ з повним правом можна віднести до розряду всесвітньовідомих курортів. Неабияку популярність він завоював завдяки унікальній воді «Нафтуся», цілющих властивостей якій надають особливі умови залягання джерел. «Нафтуся» ефективно лікує захворювання нирок, печінки, жовчного міхура та інших внутрішніх органів, сприяє нормалізації обмінних процесів в організмі, при розладі яких можуть виникнути сечокам'яна хвороба, цукровий діабет тощо. Тож і їдуть до Трускавця люди з усіх усюд. Але всіх не в змозі прийняти 17 санаторіїв та 19 пансіонатів, які працюють цілорічно.

У пік курортного сезону здравниці щодня обслуговують по 25—26 тисяч хворих. Дещо розширяться їхні можливості, коли стануть до ладу готелі і спальні корпуси, що зараз добудовуються. Але є межа, якої не можна переступати, хоч би як не хотілося допомогти хворим. З свердловини одержують 30 кубометрів води на добу. При включенні всіх насосів і задіянні резервних джерел можна одержати по 47 кубометрів. Але багаторічні дослідження, що їх ведуть Інститут фізіології імені Богомольця і розташована в Трускавці бальнеологічна лабораторія, категорично проти максимального режиму використання мінеральних джерел, бо інтенсивний забір води призводить до зниження концентрації компонентів «Нафтусі», а отже, погіршення її лікувальних властивостей. Як же бути хворим, яким рекомендовано «Нафтусю»?

— Вихід із становища,— каже головний лікар об'єднання «Трускавецькурорт» Георгій Михайлович Стародуб, — не в інтенсифікації видобутку води з діючих свердловин, а в розширенні курортної зони Трускавця, введення в дію нових родовищ води, близької за своїм складом до «Нафтусі». Мова йде, насамперед, про розташоване поряд з Трускавцем селище міського типу Східниця. Вода тут високої якості, та й дебіт свердловин у півтора раза вищий. Правда, щоб освоїти їх і привести територію майбутнього курорту до ладу на рівні вимог нормативів санітарної зони, потрібні неабиякі кошти. Що ж до розвитку самого Трускавця, вивчається питання про створення санаторіїв широкого профілю. Адже околиці багаті не тільки на «Нафтусю». Поблизу Борислава знайдено цілющу воду типу «Гоголівської» з дебітом 135 кубометрів на добу, типу «Миргородської» з дебітом 48 кубометрів, хлоридно-натрієві розсоли з дебітом понад 1000 кубометрів води, що містять бром, йод та інші елементи. Знайдено також аналог знаменитої моршинської води.

Але ж ідеться про інтереси хворих, яким потрібна саме «Нафтуся»... Науковий керівник Трускавецької лабораторії по вивченню механізму фізіологічної дії мінеральної води доктор біологічних наук Михайло Сергійович Яременко вважає за доцільне:

— ...розливати «Нафтусю» в пляшки з тим, щоб хворі вживали її вдома за призначенням лікаря. Використовувати можна не тільки трускавецькі родовища. Аналоги «Нафтусі» знайдено в інших місцях. Це, насамперед, Східницьке та Збручанське родовища, що на межі Хмельницької і Тернопільської областей, Синевирське родовище на Закарпатті, мінеральна вода, що поблизу села Шкло на Львівщині. Ана[illegible]ги «Нафтусі» виявлено у [illegible]ті Івано-Франківської області.

— То, може, й не треба знову вкладати у розвит[illegible] курорту нові десятки мільйо[illegible]нів карбованців, а краще збудувати заводи склотари, які забезпечили б пляшками цехи по розливу води «Нафтуся»? До речі, пісок для виробництва пляшок Львівщина має в достатній кількості.

Співрозмовник знайшов цю думку слушною. А як влада?

Павло ІВАНОВ.
Ужгород.

БАТУРИНСЬКА ПОПЕЛЮШКА

От якби Батуринський лікувально-оздоровчий комплекс «Здоров'я» будувався з такою швидкістю, як прогресує на Чернігівщині дитяча захворюваність! А то ж кількість хворих зростає (якщо торік зареєстровано чотири випадки раку щитовидної залози, то нинішнього — п'ятнадцять), а комплекс, задуманий як перший в Україні заклад охорони здоров'я, покликаний лікувати, оздоровлювати дітей, вражених радіацією, схоже, чекає доля довгобуду. Закладено лише фундамент майбутніх спальних корпусів, лікарні, басейну, школи. Освоєно 3,5 мільйона карбованців з 90!

Не випадково у заступника директора асоціації «Україна» (по оздоровленню населення потерпілих територій Чернігівщини від аварії на ЧАЕС) Івана Шкраба похмурий настрій:

— Нині у нас немає проблем з будівельниками, металоконструкціями. А ось з грошима — біда. Кабінет міністрів відмовив у фінансуванні. Жодної копійки не отримали ми з фонду радіомарафону «Дзвони Чорнобиля». Благодійний марафон чернігівського радіо приніс 100 тисяч, але ж це крапля в морі.

Спонсорів асоціація знайшла аж... на Кольському півострові. Батуринській Попелюшці взявся допомогти суднобудівний завод «Нерпа». Але ж він хоче з того і для себе щось мати — 480 місць щоліта для власного піонертабору.

— Цей бартер не такий вже й кабальний. Все-таки дев'ять місяців повністю лікувальний комплекс буде служити Україні. Половину ліжок матимемо й влітку. Проте парадоксальна виходить ситуація: десь на Кольському півострові дбають про власних дітей, а у нас в Україні вони, здається, нікому не потрібні.

Поки що будівництво у [illegible]турині йде повним хо[illegible] Але перспективи у нього [illegible]ні невизначені. Адже «Нерпа» взялася фінансувати лише половину виробничої програми. За умови її реалізації вийде хороший піонертабір. А далі?

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
смт. Батурин — Чернігів.

БАРТЕРНІ ХВОРІ

Скільки, гадаєте, людей страждають від каменів у нирках та жовчному міхурі? Статистики кажуть: по Україні — близько 107 тисяч. Насправді ж їх набагато більше, бо ті, хто боїться операції, обминають лікарів до останнього.

Та нарешті у оперативного лікування з'явилася альтернатива — дроблення каменів за допомогою ультразвуку. Застосовується метод і у нас, зокрема в Київському інституті урології, де нещодавно встановлено сучасне імпортне устаткування, але кращих результатів досягли угорські медики. У приватній клініці Мішкольцської обласної лікарні діє апарат відомої німецької фірми «Дорнієр». Застосування його дозволяє не тільки позбавити людину болю, а й чимшвидше повернути їй працездатність.

Приватне літотерапевтичне відділення в Мішкольці почало діяти з вересня нинішнього року, і з того часу допомогу тут отримали понад 250 пацієнтів. Один з них — працівник Ужгородського АТП Балаж Каро. Ось що розповідає він про перебування в клініці:

— Випадково дізнавшись про її існування, пройшов усі необхідні обстеження і подався до Мішкольца (благо, жителям області тепер це зробити простіше). Фахівці відділення дали «добро» на лікування. Роздроблення тривало близько 30—40 хвилин.

Шукаймо варіанти —

Жодних болей не відчував. Більше того, мав змогу спостерігати на одному з екранів, як ударні хвилі-бомби подрібнюють мої камінці. Через кілька днів за кермом власного автомобіля повертався додому. Почуваю себе добре...

Прочитавши ці рядки, багато хто зазбирається в дорогу. Їх витверезять цифри: лікування коштує 40—50 тисяч форинтів, або 1 тисячу марок, або 600 доларів — про карбованці мови немає. Виходить, і це — не для «простих»? Так. Але наші медики міркують, як допомогти співвітчизникам.

— Ми запропонували угорським колегам своєрідний бартер,— сказав заступник начальника управління охорони здоров'я Володимир Дмитрович Брич.— Ми приймаємо їхніх хворих у алергологічній лікарні в Солотвині, вони наших — в літотерапевтичному відділенні у Мішкольці. Угорці вже запросили вихідні дані нашої лікарні...

Так що сподіваймося на краще і шукаймо інших варіантів співробітництва. Пропозиції надсилайте до ужгородського корпункту «Голосу України». Телефон: 2-45-93.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Ужгород.

АССОЦИАЦИЯ «ТАВРИЯ» ПРИГЛАШАЕТ К СОТРУДНИЧЕСТВУ

Ассоциацию по производству легковых и специализированных автомобилей «Таврия» образовано на базе предприятий, входящих в производственное объединение «АвтоЗАЗ». Головное предприятие — Запорожский автомобильный завод «Коммунар».

НАША ПРОДУКЦИЯ

ЛЕГКОВЫЕ АВТОМОБИЛИ ОСОБО МАЛОГО КЛАССА РАЗЛИЧНЫХ МОДИФИКАЦИЙ, В ТОМ ЧИСЛЕ ГРУЗОПАССАЖИРСКИЕ, ФУРГОНЫ, МИКРОАВТОБУСЫ, ПИКАПЫ.

ЗАДАЧИ АССОЦИАЦИИ «ТАВРИЯ»

УВЕЛИЧЕНИЕ ПРОИЗВОДСТВА АВТОМОБИЛЕЙ В ЧЕТЫРЕ РАЗА — ДО 550 ТЫСЯЧ В ГОД ПУТЕМ ПРИВЛЕЧЕНИЯ К ИЗГОТОВЛЕНИЮ УЗЛОВ И ДЕТАЛЕЙ ПРЕДПРИЯТИЙ, ИМЕЮЩИХ СВОБОДНЫЕ ПРОИЗВОДСТВЕННЫЕ МОЩНОСТИ И НЕОБХОДИМУЮ КВАЛИФИКАЦИЮ

ПРЕДЛАГАЕМЫЕ ОБЪЕКТЫ СОТРУДНИЧЕСТВА

УЗЛЫ ДВИГАТЕЛЯ И КП

Карбюраторы
Поршневые кольца
Валы и шестерни
Синхронизаторы
Клапаны
Коромысла клапанов
Поршни

УЗЛЫ ЭЛЕКТРООБОРУДОВАНИЯ

Реле
Выключатели
Переключатели
Фонари и фары
Мотонасосы
Моторедукторы
Электродвигатели
Комбинации приборов

УЗЛЫ МЕТАЛЛООБРАБОТКИ

Узлы и детали автомобиля для запчастей

КУЗОВНАЯ АРМАТУРА

Ручки дверей
Зеркала наружные
Зеркала внутренние
Молдинги декоративные

ИНСТРУМЕНТЫ

Ключи
Домкраты
Насосы
Манометры

РЕЗИНОТЕХНИЧЕСКИЕ ИЗДЕЛИЯ

Шланги армированные, прокладочные, гофрированные
Сальники
Формовые и неформовые изделия

ШТАМПО-СВАРНЫЕ УЗЛЫ

Кронштейны
Корпус фильтра

Каркасы сидений
Педали
Колеса
Детали и узлы средней и мелкой штамповки
Кожух вентилятора
Детали и узлы подвески двигателя
Пружины передней и задней подвески

МЕТИЗЫ

Болты и винты
Пружины
Гайки
Самонарезы

ИЗДЕЛИЯ ИЗ СТЕКЛА

Ветровые стекла (Триплекс)
Боковые и задние стекла

НОМЕНКЛАТУРА ИЗДЕЛИЙ МОЖЕТ БЫТЬ РАСШИРЕНА

Предприятия-участники ассоциации поощряются выделением автомобилей в количествах, зависящих от их доли участия в производстве.

Лучший способ налаживания сотрудничества — личные контакты.

Наш адрес: 330063, г. Запорожье, просп. им. Ленина, 8 Запорожский автомобильный завод Ассоциация «Таврия». Тел. 64-46-17, 69-47-09. Телетайп 127136 «Авто».

СХІД-ЗАХІД УЛАСА САМЧУКА

Запропонований увазі читачів уривок узятий чи не з найбільшого і найохопнішого епічного твору української прози в XX столітті — трилогії «Ост» Уласа Самчука — письменника, відомого також тетралогією «Волинь» та багатьма іншими творами. Діапазон зображення в трьох романах «Осту» — від української національної революції 1917—1920 років («Морозів хутір») через роки страждань мільйонів людей у катівнях ГУЛАГу («Темнота»), до повоєнного роздвоєння українського етносу, що триває до наших днів («Втеча від себе»).

Проблема сходу, що її У. Самчук цілком слушно означив німецьким словом, — одна з найболючіших проблем української історії XX століття. Видатний письменник художньо відтворив її в усіх відтінках і в повному обсязі. Йдеться про те, що на час розгрому фашистської Німеччини і взагалі по закінченні другої світової війни, на Заході опинилися мільйони українців і далеко не всі вони повернулися до своїх домівок.

Найчисленнішою категорією з цієї маси людей були так звані остарбайтери — юнаки та дівчата і взагалі відносно молоді люди, вивезені фашистами на каторжні роботи до Німеччини. Серед них — понад два мільйони українців. Саме ці люди в основній своїй масі повернулися додому, хоча їхнє повернення та подальший життєвий шлях були тернисті. Залучення громадян окупованих сусідніх територій до праці в Німеччині входило до остполітики гітлерівців, звідси і назва всієї трилогії У. Самчука — «Ост».

А була ще величезна кількість полонених, яких згідно із сталінськими наказами розцінювали як зрадників з усіма наслідками, що звідси випливали — для більшості з них простелилась дорога на Колиму, Магадан, Воркуту...

Західнонімецькі села й містечка кишіли масою біженців — утікачів від «соціалістичного раю», котрі ймовірність повернення на Батьківщину сприймали як катастрофу. Немало було тоді на Заході учасників прямих антирадянських збройних формувань, власовців, бійців дивізії СС Галичина.

І, нарешті, найсвідоміша і найдійовіша частина неповерненців — українська інтелігенція, яка прагнула будь-що залишитися на Заході з ідейних та політичних міркувань. Вони не поверталися, щоб потім повернутися, тобто мали надію плекати в діаспорі українську культуру як гарантію духовного виживання українського народу, надію розпросторити цю культуру по материку рідної землі, як тільки постане можливість, свідками чого ми стали нині.

Свідченням цього і є початок нашого знайомства зі спадщиною чи не найбільшого українського прозаїка нашого століття У. Самчука. Активним неповерненцем був і сам письменник. Він як прототип легко вгадується в образі Нестора Седерука з роману «Втеча від себе».

Сцена повернення на «родіну» остарбайтерів по-справжньому драматична. Спочатку ейфорія визволення і природне прагнення з'єднатися з рідними, стихійний порив патріотизму, та вже невдовзі — гірке розчарування і трагедія від зіткнення з моторошними реаліями сталінської тоталітарної системи. Недавно остаточно розкрита п'ятдесятирічна таємниця всесвітньовідомої Катині та не менш страхітлива історія Биківні ще раз підтверджують правдивість У. Самчука. Обидва монстри тоталітаризму — аж надто подібні, тому й звалювали один на одного свої криваві злочини, і в це вірили, бо й способи їх скоєння подібні.

На закінчення кілька слів про самого письменника. Улас Олексійович Самчук народився 20 лютого 1905 року в славнозвісному селі Дермані (тепер Рівненської області) в типовій середняцькій (за недавньою термінологією) родині. Початкову освіту отримав у сільській школі. Далі навчався у Кременецькій гімназії, де й виявилися та набули відповідного спрямування його літературні зацікавлення.

Відбуваючи строкову службу в армії у західній Польщі, У. Самчук 1927 року дезертирував з польського війська й нелегально перейшов кордон до Німеччини. Вступив на навчання до Бреславського (нині Вроцлавського) університету, але невдовзі переїхав до Чехо-Словаччини й через кілька років (1929—1931) завершив вищу освіту в Українському вільному університеті в Празі.

Друкуватися почав рано. Перше оповідання «На старих стежках» вийшло друком 1926 року в українському журналі «Наша бесіда», що виходив у Варшаві.

У тридцяті роки співпрацював з українським журналом «Вісник». Тоді й написав романи «Волинь», «Марія», та ряд інших творів. Прибувши в 1941 році до Рівного, сподівався, що німецька окупаційна влада дасть принаймні можливість вести роботу по вихованню національної свідомості у вкрай занедбаних східних областях України, тому погодився стати редактором субокупаційної газети «Волинь», але був арештований за порушення офіційної лінії і висланий до Німеччини, де в його справі проводилось слідство. По війні заснував у Західній Німеччині організацію «Мистецький український рух» (МУР). У 1947 році переїхав до Канади, де провів сорок років творчого життя. Помер 9 липня 1987 року в Торонто. Там же, в Торонто, його й поховали.

Степан ПІНЧУК.

Київ.

Улас САМЧУК

Уривок з роману «Втеча від себе»

В УЛИЦІ Веймара цих днів — це муравлище, в яке кинуто камінь. Все в русі, метушні, круттежі, а цього першого дня миру — це торнадо. З головної квартири Ейзенхауера, разом зі звісткою про мир, прийшла також вістка, що всі громадяни СРСР мають вертатися «на родіну», повідомлення про це писане від руки червоним олівцем і підписано якимсь Коваленком, на всіх стовпах, «родіна» — на всіх язиках, дорогами — нові ватаги молоді з червоними відзнаками, перед «Смерть фашизму»[1]) — юрба застиглих облич, яка масою тиснеться до брами з двома вартовими і там зникає, перед будинком Українського комітету — мітинги, сутулуватий чоловік в одязі, що нагадував півконцентак, почав розмову, його оточили зо всіх боків, як на ярмарку цигана, хриплим махорочним голосом він говорив про мир і Ейзенхауера...

А довкруги народ, думки, мова... Перелітні птахи, що присіли на чужому пристановищі, готові кожної хвилини зірватися, щоб летіти далі, гнані інстинктом самозбереження.

Всіма дорогами стяглися сюди молоді люди, хлопці й дівчата, прибрані, причепурені, ув очах огники, за плечима — крила. Обвантажені тягарями, вони, одначе, не йшли, а летіли, бо ж то додому, бо ж стільки про це мріялось, бо так чекалося, бо ж така була та неволя, чужина, ганьба, сповнена тугою, страхами, непевністю. І чекалося того визволення, як світла сонця в темноті і холоді, як краплі води в спрагу...

І ось воно щось таке сталося, і вони кваппяться, бо ж хто його знає, чи хватить їм там ще місця, чи вони часом не спізняться. І при тому діла дивні з ними творилися. Чим ближче зближалися вони до тих там мурів з тією брамою, тим мінявся чомусь їхній настрій. З гарячого ставав поміркованим, з поміркованого — холодним, а коли переступали поріг брами з тими вартовиками, їх обдавало морозом, вони, мов на команду, робились сердитими, кричали «ура», мовби збиралися в якусь атаку.

Для Івана — це ніяка дивовижа, ані несподіванка, звичайний ритуал звичайного приречення. Починалась бо «родіна». Метушня, лайка, істерія... І тягар страху, мовби з нього зіткане все повітря.

Але ж усе це треба пройти, віддати данину, обсмалити брови, так воно написано на зорях, Іван це знає, відколи він Іван, це його клімат і його домівка... Тому які тут ще вагання. Він уже в русі... Злигався з тим он Бушлатовим, якого знає ще з Бухенвальду на становищі капо одинадцятого бараку, з кличкою Кашалот, тепер керівник репатріації. А, Мороз! А, Бушлатов! Как там дела? Как сажа бєла. Жівьом! Ждьом, родіна!

Просто вам братня зустріч, хоча для Бушлатова. весь той Мороз — що більмо на оці, свідок його капівства, за яким багато дечого варто б замазати... До того ж це фрукт з тим «у»[2] Знаємо, знаємо... Самостійництво, незалежництво... З такими балами на «родінє», за винятком Сибіру, нема місця.

Познайомився Іван і з іншими гросмейстерами цього діла... Комендант Пєтухов, начальник перевірки Хомутов, керівник охорони Дерев'янко — вражаюче «сузір'я» Бухенвальда, експерти вислужництва, фахівці поганяйства. Що для Івана — ніяка містерія: брудне діло вимагає таких самих рук, головне тут — вихід, перейти трясовиння, вийти на суху путь.

Однак сцена, що тут розігралася, перевищує всі Іванові невразливості. Ні з сього, ні з того на очах усього табору, не зважаючи на мури й варту, зникає враз Віра... Мовби її поглинула земля... Здавалось, цього не видержить. Саме вже те «зникла» наводить жахіття. за Іваном величезний досвід «зникнення», але ж це, але ж тут... Це вже вам, як не кажи — надміру. Кинулись у розшуки... Але ніч, тіснота, тіло на тілі, ніде ні сліду Віри, камінь у воду.

І як його тепер, тож на ранок виїзд, що йому скажуть, що скаже він, їхати, а чи не їхати, головне ж, де вона ділась? Тож під цією будовою, кажуть. є льох, а це значить... Іванова думка від цього обертається в камінь. Господи Боже! Він же мусив це знати... Тож вона боронилась, тож її розірвуть.

До самого ранку Іваном це шарпало, години повзли смолою, він, зі своєю валізкою, притулився внизу біля діжі, ген подалі від людей, сну не було, лишень чад та кошмар, та змора, душила спрага, не знав, де вода, а тільки вибила шоста, жовтий будинок усіх трьох поверхів почав кипіти, на подвір'я вилились юрби молоді, все рухалось, появилось також начальство, почулися оклики. казалось шикуватись, середнього росту парубій з червоною на кашкетці зіркою перебрав команду, викликав прізвища, читав літанію[3], головне ті пакунки...

Біля брами почалися наради про вантаження, і по часі міцний, округлий чоловʼяга у формі янкі ламаною російською мовою заявив, що вони мають вивезти не лише людей, а й усе, що ці люди мають, у відповідь на що по обличчях багатьох пробігла і швидко зникла радісна усмішка.

Почалося вантаження, брали по черзі, Іванові прийшлось всідати сливе першим, біля нього опинилась з її вантажами Нюрка Рябова і молода пара з ручною швейною машиною, а також та сама громадянка, що поривалась речнити, яку Іван уже десь бачив не так давно в інших місцях.

Вантажилися спонтанно, захоплено, масою. Мовби птахи, що зривались до лету. Машина за машиною... Грюкоти, брязкоти, легкий гомін... Всідалось, втискувалося і десь так по годині — готові рушати.

І тільки рушило шістнадцять машин, це й почалось. Геніальному Сталіну «ура»! Ворошилову «ура»! Маршалам «ура»! Армії «ура»! Родінє «ура»! «Ура» за «урам», машина за машиною... А там знов «Катюша» та «Полюшко-полє»... А дорога рівна, тверда, сяюче сонце, швидкість — вісімдесят, призначення — Дрезден, годин вісім їзди.

Але десь так по годині другій гону все це раптово, на рівній дорозі, серед чистого поля, як стій, вривається. Що там, до дідька, сталося, такого в програмі не значилось? Совітська зона. Посередині американський джип. І хоч джип — американський, але ті, що в ньому, як є, ваньки, числом двоє, з фінками[4]) начерезрудь, це значить — стой! Короткий обмін «мнєній», а потому «все слезай» і «стройся»... Тож то янкі зі своїми машинищами повертають — «гуд бай» і швидко зникають у просторі.

От воно й є «стройся!» і «бистро, бистро!» «шагом марш!» Що можеш нести — неси, що не можеш — «к чортовой матєрі». І коли це все трьома валками рушило, за ним лишилося всякого скарбу, а в тому числі і Нюрчина скриня, і швейна машинка молодої пари, і треба було бачити обличчя їхніх власників. Не обличчя, а біль зуба... І щоб це загоїти, спереду кричали:

— Чаво нос на квінту? Пєсня!

На що знов озвалась «Катюша», як то розцвітали десь там яблуні і груші, та як то виходила на берег Катюша, коли ноги її звеличників ступали по бетону дороги Тюрінгії під сонцем, яке цього особливого дня особливо смажило, щоб зробити з них вишкварки.

Одначе ті йшли, чвірка за чвіркою — прапори, портрети, транспаранти, з полів дивились на них люди, раз-у-раз гналися машини армійців, падали оклики.

— Ух-ха! Бляді нємецкіє! На Сібір спєшітє? Скатертью дарога!

— Пєсня! Пєсня! — гукали на таке спереду.

Тяжко зривалося «Полюшко-полє», бетон, здавалось, липне до ніг, сонце сипало приском, очі заливала солона рідота.

І так година, і ще година, і далі година... Уста шершила спрага, відкидалось усе, все нові й нові коштовності. Он диви, Нюрка з Прохором. Вони позбулися своєї скрині, але на дрючку в них все ще чамайданисько, якого двигають удвійку, як пара волів. Обличчя червоні, піт зливою, а ті двигають і мовчать. З усього видно, що їх ранено, їх мучить спрага. Води! Хоч краплю б води... Але де та вода, коли треба квапитись.. Жде ж бо «родіна». Біля них ота ораторка, що кликала їх туди квапитися, зовуть її Ніною Миколаївною, вона теж бореться зі спрагою, але, дивись, як тримається... Берітъ приклад. Ніякого барахла... Лиш малий за плечима наплечник і мала чорна в руці валізочка... І до того держак портрета... Вʼячеслав Молотов... Великий стратег «побєди». Так воно й має бути... Вона не скаржиться. Її обличчя також заливає піт, але винне тут німецьке сонце. Вперед! Все вперед! Перемога за нами!

Або он, диви, та молода парочка. Михась і Таня. Де їхня швейна машинка? Тримаються за руки, ніби бояться, що їх розірвуть, ступають нога в ногу, розчервонілі, як зрілі помідорини, за плечима тільки торби, все решта пішло і нехай іде, головне —тут вони, як вони і ніщо інше.

— Чи ти знаєш, Михайли-

[1]) «Смерть фашизму» — перейменована назва гітлерівського концтабору у Веймарі, де були згромаджені громадяни СРСР, які хотіли повернутися додому, на батьківщину.

[2]) З тим «у» — в'язні фашистських концтаборів із національно свідомих українців, які добилися від гітлерівців права носити знак «U» (українець) замість «P» (поляк) або «R» (росіянин).

[3]) Літанія — благальна молитва, в даному разі автор має на увазі нудний перелік.

[4]) Фінка — в даному разі автомат.

Повернення

Улас
САМЧУК

Уривок з роману «Втеча від себе»

І Веймара цих
це муравлище,
нуто камінь.
метушні, круте-
ершого дня ми-
рнадо. З голов-
ри Ейзенхауера,
сткою про мир,
ож вістка, що
н СРСР мають
а родіну», пові-
о це писане від
м олівцем і під-
сь Коваленком,
ах «родіна» —
ах дорогами —
молоді з черво-
аками, перед
изму»[1]) — юр-
облич, яка ма-
ся до брами з
ими і там зни-
удинком Україн-
ету — мітинги,
чоловік в одязі,
в півконцентак,
у, його оточили
як на ярмарку
лим махорочним
говорив про мир
а...
народ, думки,
літні птахи, що
жому пристано-
кожної хвилини
об летіти далі,
ктом самозбере-
огами стяглися
люди, хлопці й
брані, причепу-
огники, за пле-
ла. Обвантажені
ни, одначе, не
ли, бо ж то до-
тільки про це
так чекалося, бо
та неволя, чу-
сповнена ту-
ни, непевністю. І
о визволення, як
в темноті і хо-
лі води в спра-

**щось таке стало-
ляться, бо ж хто
хватить їм там
вони часом не
ри тому діла див-
творилися. Чим
калися вони до
з тією брамою,
омусь їхній наст-
ставав поміркo-
ркованого — хо-
переступали
тими вартовика-
о морозом, вони,
у, робились сер-
ли «ура», мовби
кусь атаку.
— це ніяка диво-
одіванка, звичай-
вичайного прире-
лась бо «родіна».
ка, істерія... І тя-
мовби з нього зі-
тря.
це треба пройти,
у, обсмалити бро-
написано на зо-
знає, відколи він
клімат і його до-
кі тут ще ваган-
русі... Злигався з
товим, якого знає
льду на станови-
дцятого бараку, з
лот, тепер керів-
ці. А, Мороз! А,
к там дела? Как
ьом! Ждьом, ро-
братня зустріч,
латова. весь той
більмо на оці, сві-
ства, за яким ба-
арто б замазати...
фрукт з тим «у»[2]
мо... Самостійниц-
ицтво... З такими
одінє», за винят-
ема місця.
ся Іван і з інши-
рами цього ді-
нт Петухов, на-
ірки Хомутов, ке-
и Дерев'янко —
зір'я» Бухенваль-
ислужництва, фа-
ства. Що для Іва-
істерія: брудне ді-
таких самих рук,
— вихід, перейти
вийти на суху
, що тут розігра-
цує всі Іванові
Ні з сього, ні з
усього табору, не
мури й варту,
ра... Мовби її по-
ля... Здавалось,
ржить. Саме вже
наводить жахіття.**

фашизму» — пе-
азва гітлерівсь-
ру у Веймарі, де
жені громадяни
отіли повернутися
тьківщину.
— в'язні фашист-
борів із націона-
українців, які
гітлерівців права
U» (українець) за-
ляк) або «R» (ро-

за Іваном величезний досвід «зникнення», але ж це, але ж тут... Це вже вам, як не кажи — надміру. Кинулись у розшуки... Але ніч, тіснота, тіло на тілі, ніде ні сліду Віри, камінь у воду.

І як його тепер, тож на ранок виїзд, що йому скажуть, що скаже він, їхати, а чи не їхати, головне ж, де вона ділась? Тож під цією будовою, кажуть, є льох, а це значить... Іванова думка від цього обертається в камінь. Господи Боже! Він же мусив це знати... Тож вона боронилась, тож її розірвуть.

До самого ранку Іваном це шарпало, години повзли смолою, він, зі своєю валізкою, притулився внизу біля діжі, ген подалі від людей, сну не було, лишень чад та кошмар, та змора, душила спрага, не знав, де вода, а тільки вибила шоста, жовтий будинок усіх трьох поверхів почав кипіти, на подвір'я вилились юрби молоді, все рухалось, появилось також начальство, почулися оклики. казалось шикуватись, середнього росту парубій з червоною на кашкетці зіркою перебрав команду, викликав прізвища, читав літанію[3], головне ті пакунки...

Біля брами почалися наради про вантаження, і по часі міцний, округлий чолов'яга у формі янкі ламаною російською мовою заявив, що вони мають вивезти не лише людей, а й усе, що ці люди мають, у відповідь на що по обличчях багатьох пробігла і швидко зникла радісна усмішка.

Почалося вантаження, брали по черзі, Іванові прийшлось всідати сливе першим, біля нього опинилась з її вантажами Нюрка Рябова і молода пара з ручною швейною машиною, а також та сама громадянка, що поривалась речнити, яку Іван уже десь бачив не так давно в інших місцях.

Вантажилися спонтанно, захоплено, масою. Мовби птахи, що зривались до лету. Машина за машиною... Грюкоти, брязкоти, легкий гомін... Всідалось, втискувалося і десь так по годині — готові рушати.

І тільки рушило шістнадцять машин, це й почалось. Геніальному Сталіну «ура»! Ворошилову «ура»! Маршалам «ура»! Армії «ура»! Родінє «ура»! «Ура» за «урам», машина за машиною... А там знов «Катюша» та «Полюшко-полє»... А дорога рівна, тверда, сяюче сонце, швидкість — вісімдесят, призначення — Дрезден, годин вісім їзди.

Але десь так по годині другій гону все це раптово, на рівній дорозі, серед чистого поля, як стій, вривається. Що там, до дідька, сталося, такого в програмі не значилось? Совітська зона. Посередині американський джип. І хоч джип — американський, але ті, що в ньому, як є, ваньки, числом двоє, з

3) Літанія — благальна молитва, в даному разі автор має на увазі нудний перелік.

фінками[4]) начерезрудь, це значить — стой! Короткий обмін «мнєній», а потому «все слезай» і «стройся»... Тож то янкі зі своїми машинищами повертають — «гуд бай» і швидко зникають у просторі.

От воно й є «стройся!» і «бистро, бистро!» «шагом марш!» Що можеш нести — неси, що не можеш — «к чортовой матєрі». І коли це все трьома валками рушило, за ним лишилося всякого скарбу, а в тому числі і Нюрчина скриня, і швейна машинка молодої пари, і треба було бачити обличчя їхніх власників. Не обличчя, а біль зуба... І щоб це загоїти, спереду кричали:

— Чаво нос на квінту? Пєсня!

На що знов озвалась «Катюша», як то розцвітали десь там яблуні і груші, та як то виходила на берег Катюша, коли ноги її звеличників ступали по бетону дороги Тюрінгії під сонцем, яке цього особливого дня особливо смажило, щоб зробити з них вишкварки.

Одначе ті йшли, чвірка за чвіркою — прапори, портрети, транспаранти, з полів дивились на них люди, раз-у-раз гналися машини армійців, падали оклики.

— Ух-ха! Бляді нємецкіє! На Сібір спєшітє? Скатертью дарога!

— Пєсня! Пєсня! — гукали на таке спереду.

Тяжко зривалося «Полюшко-полє», бетон, здавалось, липне до ніг, сонце сипало приском, очі заливала солона рідота.

І так година, і ще година, і далі година... Уста шершила спрага, відкидалось усе, все нові й нові коштовності. Он диви, Нюрка з Прохором. Вони позбулися своєї скрині, але на дрючку в них все ще чамайданисько, якого двигають удвійку, як пара волів. Обличчя червоні, піт зливою, а ті двигають і мовчать. З усього видно, що їх ранено, їх мучить спрага. Води! Хоч краплю б води... Але де та вода, коли треба квапитись... Жде ж бо «родіна». Біля них ота ораторка, що кликала їх туди квапитися, зовуть її Ніною Миколаївною, вона теж бореться зі спрагою, але, дивись, як тримається... Беріть приклад. Ніякого барахла... Лиш малий за плечима наплечник і мала чорна в руці валізочка... І до того державжак портрета... В'ячеслав Молотов... Великий стратег «побєди». Так воно й має бути... Вона не скаржиться. Її обличчя також заливає піт, але винне тут німецьке сонце. Вперед! Все вперед! Перемога за нами!

Або он, диви, та молода парочка. Михась і Таня. Де їхня швейна машинка? Тримаються за руки, ніби бояться, що їх розірвуть, ступають нога в ногу, розчервонілі, як зрілі помідорини, за плечима тільки торби, все решта пішло і нехай іде, головне —тут вони, як вони і ніщо інше.

— Чи ти знаєш, Михайли-

4) Фінка — в даному разі автомат.

ку, куди ми йдемо? — питає пошепки Таня.

Їй щось ніяково. Так ніби за нею хтось женеться, і вона не годна втекти. На вигуки отих «бойцов», що проїжджають машинами, тремтить, як зірваний лист, і горнеться до Михайлика... Єдиний її захист.

— Додому, Таню, — відповідає відсутньо Михайло.

О так! О так! Тож додому. Таня, мабуть, забула. Така та під ногами твердість і така, Господи святий, спрага.

Було далеко за полудень, коли провідник, що йшов спереду, зарядив привал. Пагорбок, горстка ялин і струмок води, що спадає по камінню до самої дороги. Треба було б це бачити. Люди кинулись на той струмок, мовби хотіли порвати його на клоччя. Пили, лили, милися... Розривали ту воду на шмат[illegible] Хто ле[illegible] хто сидів, [illegible] дививс[illegible]к дурна сова, на все, що діється. Але ставало легше. Як не кажіть — легше. Змивавсь той піт, та сіль, та гіркота, виймалося, хто що мав, американські міф-ко[illegible]ерви з [illegible]рінгською водичкою смакували божеськo. І під час цього бенкету від будинків, що стояли там, далі, вийшло кілька військових, які зупинились збоку і дивились на все, що діється... А Танин Михась — так трапилось — був від них найближче, підійшов до них і почав, ніби жартома, мову:

— Що ж, товариші, війні то кінець.

А один з тих, що курив цигарку і мав на грудях орден, сплюнув набік і так ніби ні для кого каже:

— Кому кінець — кому не кінець.

— А то ж як це бачити? — питає Михайло.

— [illegible]а списку у [illegible] Америка, — казав то[illegible]неважливо. — Ми йшли на Берлін, ти підеш на Вашингтон.

— Тим часом ідемо додому, — вибачливо казав Михайло.

— Скатертю путь. Кланяйся там тітці Колимі, — сказав той і одвернувся.

Мову скінчено, сказано, видно, все. Михайло ні в сих, ні в тих, дістав облизня, спокійно відходить і думає, що мав би значити той Вашингтон і до чого та тітка Колима? Ага! Почекай, почекай. Щось у тому іншого.

Михась вертається до Тані. присідає біля неї на теплій землі, дістає шматок консерви, горстку бісквітів, консервну бляшанку води, і вони обідають, дуже родинно, дуже тихо, на них з боків дивляться, але хай дивляться, кожний знає своє... І лиш опісля Михась обережно, стишеним голосом каже:

— Той там натяка, що буде знов війна.

А Таня махнула кулачком, у якому держала коржик бісквіту, і вирекла:

— А!

— Той так каже, — говорив Михайло.

— Яка там війна? З ким війна? Не досить їм того? — мало не сердиться Таня.

— Натяка на Америку, — стишено каже Михайло.

— Чи, бува, не здуріли! — сердиться Таня.

— Не так голосно, — каже Михайло. — І що мене ще добира, — каже він, — йдете додому? Кланяйтесь там, каже, тітці Колимі. Що за така тітка?

Таня робить великі очі, дивиться на Михайла перестрашено і каже:

— Ой, Михайле! Чи не думає той що інше? Чуєш, кричали — Сибір та Сибір. Колима. Мій дядько Хведь там був...

На цьому слові мова урвалася, довкруги ж люди, але не урвалась їхня думка, і це не вперше, тож думалось і передумалось цілими ночами. Не додому ведуть ці дороги, ой не додому! Але серце сварилося з розумом — підеш, побачиш. Бог зробив ніч, але дня не забуто, якось то воно буде. Таня боялася вельми, але її Михайло казав, що в колгоспі також можна жити, головне вдома.

Так вони мовчазно, одне за одним, розмовляли, слів не було, але очі кричали криком. Та Тетяночка. У неї вони такі шовкові, ясні, чисті... І такі перелякані.

А подріблений на хвилини час їхнього відпочинку біжить скажено, а ось і година — піднімайсь! Стройся! Сірою смугою у відблисках сонця стелиться, як бачить око, шлях. Написи вказують: Дрезден — це вже Саксонія. Обабіч пригірки та гайки, та поселення. Під вечір минали Хемніц, висувались обриси згір'я, у ногах залягала втома, спрага корчила вуста, хрипота затягала горло, від вантажів залишилися тільки рештки, хоча Нюрка з Прохором далі дричили свого «чамайдана». Прохор хотів було його збавитись, але Нюрка гомоніла благально:

— Але ж, Прохоре, миленький. Там же дарунки. Уяви, як там вони будуть тішитись.

Прохор зрозумів, хто ті «вони» й замовк, його обличчя, геби вуджений окіст, але він тримався, як усі решта з тими портретами, що їх неслося, як хоругви супроти сил нечистих.

Минули Хемніц, хилилось до вечора, готувались, ось-ось, до нічного привалу, підтяглись під нагорок з чубком ялинок, і було довкруги тихо, як це бува, коли сонце спадає за обрії і зграя качок стрімголов поспіша додому, і все жде ночі, що несе кожному постіль, сон, відпочинок, посилення...

І враз воно сталося... Якраз перед тим горбиком... З тими облитими сонцем ялинками... Де то отаборився відділ танкістів, які, видно, розважалися тим, що розвісили на гілці німецький військовий мундир і гатили по ньому з револьверів. І враз вони уздріли на шляху валку тих людей і один з них вигукнув:

— Мітька! Свєжій товар!

І, як був, кинувся їм назустріч.

— Астановісь! — кричав він і вистрілив у повітря.

За ним гналося кількоро інших, і валка зупинилася... І понесло тривогою. Жінки відрухово ховалися за своїх товаришів чоловічої статі. До Нюрки, що весь час була спереду, підбіг той перший і згарбонув її до себе.

— Прохоре! — крикнула Нюрка.

На це кинувся Прохор, але в ту ж мить полетів на бетон лівої його сторон[illegible] потекла кров від удару кольби револьвера, тож Нюрку підхопили в [illegible]ором і потягли до лісу.

Почалася оргія, жінок хапали, як зляканих курей, але маленька Таня вхопилася за шию Михайла з криком «Михайле, рятуй!». А Михайло ричав люто:

— Одійди, сволоч. Це моя жінка.

— А! От воно сволоч! Вот тебе! — викрикнув той і вистрілив у живіт Михайла.

Михайло звалився під ноги, Таня різко зойкнула, кинулась на напасника, той почав боронитися, з натовпу виступила Ніна Миколаївна з портретом Молотова, схопила Таню і сказала схвильовано:

— Солдат, отямся! Ми вертаємось з ворожого рабства, ви не маєте права з нами так поводитись.

— Вот тебє право. курва ти нємєцкая! — викрикнув солдат і вистрілив у груди Ніни Миколаївни.

Та з викриком «прокляті!» впала на бетон. Запала глибока тиша, з якої вирвався крик:

— Портрет! Підніміть портрет!

Портрет негайно підняли, але на цьому не скінчилося. На сцену вирвався ще один, також з портретом, і був це Іван Мороз, який кинувся на солдата, але в ту саму мить удар кольби поклав його побіч Ніни Миколаївни. А Таню, яка розпачливо кричала: «Звірі ви! Нелюди!» потягли на пригірок, прив'язали до сосни і на очах усіх стрілом з револьвера вбили.

І на цьому кінець. Відзаду під'їхав з групою солдат вантажник, з якого вискочив старшина з револьвером і з криком «астанавісь!» гнався на пригірок, кричав там матюками, танкісти втихомирились, а тим, на шляху, казали рухатись далі.

І тривало все це не більше десяти хвилин.

Валка рушила, багатьох у ній недохватало, за нею зістались два трупи і Нюрчина валіза, на пригірку манячів прив'язаний до сосни труп Тані. Іван з Прохором, очунявши, намагались наздогнати решту, їхні обличчя закривавлені, та Прохор, як тільки збагнув, що сталося, кинувся вбік лісу. За ним кричали, стріляли, але він біг і скоро зник за деревами.

Хилилось ущіль до вечора, люди ледве тягнули ноги. І все-таки тягнули. І протягнули так з годину. І зупинилися на узліссі, знову при потоці. Як з-під землі появилися і автоматники, але кому там до них. Люди падали, хто де стояв, масою тягнулись до води, їли, хто що мав, мати—сира земля розстеляла їм лігво, западала глибока тиша.

А Іван Мороз виглядав у тому дуже ефектно: розбита вилиця, запухле ліве око, заплямована кров'ю сорочка... Намагався привести себе до якогось ладу, мився в потоці, перев'язував, чим міг, рану, жував повільно біоквіти, запивав їх водою з потока, приліг горілиць під сосною, плутано передумував минулий день, не хотів сам собі вірити, що таке могло статися, і єдине, що його тепер тішило, що з ним не було Віри. На своєму життю він бачив види, але станься з його дочкою щось таке, як з тією Танею... Це значило б

кінець.
би того
кусся, і
Немає з
навіть ц
Іван
заснув т
нула ми
з-поза у
дісний,
зустріли
рені. Пі
тя ночі
знайоме
згадка в
Це пара
кидалися
ги, мов
ся, гурт
марш да
І було
з них за
кому до
— Нє
Са дна
гарчав п
І на ц
зісталис
тих учор
ти та пр
але «Ка
хоч убий
Лиш
весна на
машини
ди з їх
тами...
До ві
го перес
для гром
лиці Дре
лись аж
динах по
брамі п
победіл!
— См
З оста
«ура», п
вливалис
дібних в
сяч, об
дротами
бом, без
ані вист
нужникі
розбива
супровод
ли вісім
лі на пі
— Кені
вірочний
цьому п
також с
роз.

**Просто
ги два р
соних ко
брама, п
ти, долів
поверхи,
розлога
однопове
за якими
лігва, во
корови,
купи гно
тим диму
варять, ї
жу.
У бара
ремо чол
відокремл
поборово
також ст
Іван М
останніх,
найскрай
мері, чот
до якої
людськог
Іван був,
у табуні
пин... Їх
хи по д
чування
пяток» і
станції з
вою хліб.
Та і ц
привілей
Га-га-га!
дістають
вуть, спа
ли з соб
корів ме
ли їх ві
від Дону
ни справ
Розумі
виходили
руб'яги.
товано, я
на кожни
ку муштр
ність» —
кутувати
заносить
«будь го
що Моск
ній план
ні. І том
пайки їх
майбутні
виправда
А ще
меншого
уваги на
ституція
во, сексо
охоронни
«їдять»
краще ту
руть», с
яке диво
пролетар
нема так
ла».**

...йдемо? — пи-
... Таня.
...яково. Так ніби
... женеться, і во-
...ектики. На вигу-
...йців», що про-
...щинами, трем-
...аний лист, і гор-
...ихайлика... Єди-
...Таню, — від-
...тно Михайло.
...ак! Тож додому.
..., забула. Така
... твердість і та-
...святий, спрага.
... за полудень,
...к, що йшов спе-
... привал. Па-
...ка ялин і стру-
... спадає по ка-
... дороги. Тре-
... бачити. Люди
... той струмок,
... порвати його
...или, лили, мили-
...ли ту воду на
...ле... хто си-
...ив... дурна
... діється. Але
... Як не кажіть
...ивавсь той піт,
...ркота, виймало-
...в, американські

той що інше? Чуєш, кричали — Сибір та Сибір. Колима. Мій дядько Хведь там був...

На цьому слові мова урвалася, довкруги ж люди, але не урвалась їхня думка, і це не вперше, тож думалось і передумалось цілими ночами. Не додому ведуть ці дороги, ой не додому! Але серце сварилося з розумом — підеш, побачиш. Бог зробив ніч, але дня не забуто, якось то воно буде. Таня боялася вельми, але її Михайло казав, що в колгоспі також можна жити, головне вдома.

Так вони мовчазно, одне за одним, розмовляли, слів не було, але очі кричали криком. Та Тетяночка. У неї вони такі шовкові, ясні, чисті... І такі перелякані.

А подріблений на хвилини час їхнього відпочинку біжить скажено, а ось і година — піднімайсь! Стройся! Сірою смугою у відблисках сонця стелиться, як бачить око, шлях. Написи вказують: Дрезден — це вже Саксонія. Обабіч пригірки та гайки, та поселення. Під вечір минали Хемніц, висувались обриси згір'я, у ногах залягала втома, спрага корчила вуста, хрипота затягала горло, від вантажів залишилися тільки рештки, хоча Нюрка з Прохором далі дрючили свого

ричав люто:

— Одійди, сволоч. Це моя жінка.

— А! От воно сволоч! Вот тебе! — викрикнув той і вистрілив у живіт Михайла.

Михайло звалився під ноги, Таня різко зойкнула, кинулась на напасника, той почав боронитися, з натовпу виступила Ніна Миколаївна з портретом Молотова, схопила Таню і сказала схвильовано:

— Солдат, отямся! Ми вертаємось з ворожого рабства ,ви не маєте права з нами так поводитись.

— Вот тебе право. курва ти немецкая! — викрикнув солдат і вистрілив у груди Ніни Миколаївни.

Та з викриком «прокляті!» впала на бетон. Запала глибока тиша, з якої вирвався крик:

— Портрет! Підніміть портрет!

Портрет негайно підняли, але на цьому не скінчилося. На сцену вирвався ще один, також з портретом, і був це Іван Мороз, який кинувся на солдата, але в ту саму мить

...ернення

з ...орінгською
...кували божесь-
... цього бенкету
... що стояли там,
... кілька військо-
...нились збоку і
... все, що діеть-
... Михась — так
... був від них
...дійшов до них
... жартома, мо-
... товариші, війні
...х, що курив ци-
...а грудях орден,
...к і так ніби ні
...кінець — кому
... як це бачити?
...айло
...ку у Аме-
...ав то... неваж-
...йшли на Бер-
...на Вашингтон.
...ом ідемо додо-
...иво казав Ми-
...ю путь. Кла-
...ці Колимі, —
...двернувся.

**...о, сказано, вид-
...о ні в сих, ні в
...изня, спокійно
...мас, що мав би
...шингтон і до чо-
...лима? Ага! По-
... Щось у тому
...ється до Тані.
...еї на теплій зем-
...аток консерви,
...тів, консервну
... І вони обіда-
...нно, дуже тихо,
... дивляться, але
... кожний знає
... опісля Михась
...ним голосом
...атяка, що буде
...ула кулачком, у
... коржик бісквi-
...аже, — говорив
...йна? З ким вій-
...м того? — мало
...ння.
...а Америку, —
... Михайло.
... не здуріли! —
...олосно, — каже
...що мене ще до-
...ін, — йдете до-
...сь там, каже,
...о за така тітка?
...еликі очі, диви-
...а перестрашено
...е! Чи не думає**

«чамайдана». Прохор хотів було його збавитись, але Нюрка гомоніла благально:

— Але ж, Прохоре, миленький. Там же дарунки. Уяви, як там вони будуть тішитись.

Прохор зрозумів, хто ті «вони» й замовк, його обличчя, геби вуджений окіст, але він тримався, як усі решта з тими портретами, що їх неслося, як хоругви супроти сил нечистих.

Минули Хемніц, хилилось до вечора, готувались, ось-ось, до нічного привалу, підтяглись під нагорок з чубком ялинок, і було довкруги тихо, як це бува, коли сонце спадає за обрії і зграя качок стрімголов поспіша додому, і все жде ночі, що несе кожному постіль, сон, відпочинок, посилення...

І враз воно сталося... Якраз перед тим горбиком... З тими облитими сонцем ялинками... Де то отаборився відділ танкістів, які, видно, розважалися тим, що розвісили на гілці німецький військовий мундир і гатили по ньому з револьверів. І враз вони узріли на шляху валку тих людей і один з них вигукнув:

— Мітька! Свежій товар!

І, як був, кинувся їм назустріч.

— Астановісь! — кричав він і вистрілив у повітря.

За ним гналося кількоро інших, і валка зупинилася... І понесло тривогою. Жінки відрухово ховалися за своїх товаришів чоловічої статі. До Нюрки, що весь час була спереду, підбіг той перший і згарбонув її до себе.

— Прохоре! — крикнула Нюрка.

На це кинувся Прохор, але в ту ж мить полетів на бетон лівої його сторони потекла кров від удару кольби револьвера, тож Нюрку підхопили в [illegible]ором і потягли до лісу.

Почалася оргія, жінок хапали, як зляканих курей, але маленька Таня вхопилася за шию Михайла з криком «Михайле, рятуй!». А Михайло

удар кольби поклав його побіч Ніни Миколаївни. А Таню, яка розпачливо кричала: «Звірі ви! Нелюди!» потягли на пригірок, прив'язали до сосни і на очах усіх стрілом з револьвера вбили.

І на цьому кінець. Від заду під'їхав з групою солдат вантажник, з якого вискочив старшина з револьвером і з криком «астанавісь!» гнався на пригірок, кричав там матюками, танкісти втихомирились, а тим, на шляху, казали рухатись далі.

І тривало все це не більше десяти хвилин.

Валка рушила, багатьох у ній недохватало, за нею зістались два трупи і Нюрчина валіза, на пригірку манячив прив'язаний до сосни труп Тані. Іван з Прохором, очунявши, намагались наздогнати решту, їхні обличчя закривавлені, та Прохор, як тільки збагнув, що сталося, кинувся вбік лісу. За ним кричали, стріляли, але він біг і скоро зник за деревами.

Хилилось уціль до вечора, люди ледве тягнули ноги. І все-таки тягнули. І протягнули так з годину. І зупинилися, знову при потоці. Як з-під землі появилися і автоматники, але кому там до них. Люди падали, хто де стояв, масою тягнулись до води, їли, хто що мав, мати—сира земля розстеляла їм лігво, западала глибока тиша.

А Іван Мороз виглядав у тому дуже ефектно: розбита вилиця, запухле ліве око, заплямована кров'ю сорочка... Намагався привести себе до якогось ладу, мився в потоці, перев'язував, чим міг, рану, жував повільно біоквіти, запивав їх водою з потока, приліг горілиць під сосною, плутано передумував минулий день, не хотів сам собі вірити, що таке могло статися, і єдине, що його тепер тішило, що з ним не було Віри. На своєму життю він бачив види, але станься з його дочкою щось таке, як з тією Танею... Це значило б

кінець. Кінець Усьому. Він би того героя розірвав на кусся, і тоді будь-що-будь. Немає значення. Провались навіть ціла земля...

Іван заснув непомітно і заснув твердо, і ніч промигнула миттю, ранок вирвався з-поза узгір'я, свіжий і радісний, але ті, що його тут зустріли, були громом ударені. Після твердого забуття ночі це було ударом. Незнайоме місце, гола земля, згадка вчорашнього. Це шок. Це параліч. Це змора. Прокидалися, зривалися на ноги, мов попечені, метушилися, гуртувалися ватагами і марш далі.

І було помітно, що багато з них за цю ніч випало, але кому до того собаче діло.

— Не уйдьот! Паймают! Са дна моря витягнут, — гарчав провідник.

І на цьому баста. А ті, що зісталися, не нагадували вже тих учорашніх «ура», портрети та прапори несли далі, але «Катюша» на весь день, хоч убий, замовкла.

Лиш пражило сонце, лиш весна на всі боки покотом та машини «бойцов» сюди і туди з їх мать-перемать, привітами...

До відомого Клотчинського переселенського пункту для громадян СРСР, на околиці Дрезден-Вест, дотягнулись аж на день третій, у годинах пополудних, де їх при брамі привітав напис: «Ми победілі! Вас ждьот родіна!»

— Смірна! Родінє «ура»!

З останніх сил рвалося те «ура», піднімались прапори і вливалися в масу до них подібних в числі шістдесят тисяч, обведених колючими дротами, під відкритим небом, без ніякого харчування, ані вистачальної кількості нужників. Людей зганяли, розбивали на батальйони і в супроводі автоматників гнали вісімдесят кілометрів далі на північ з призначенням — Кенігсбрюк, фільтро-перевірочний пункт номер 74. На цьому пункті по тижні часу також опинився й Іван Мороз.

Простора просторінь, довкруги два ряди по три метри високих колючих дротів, залізна брама, при брамі — буда варти, долівка дерев'яна, на два поверхи, білого кольору будова, розлога площа і обабіч — сірі, одноповерхові дерев'яні бараки, за якими відразу шатра, буди, лігва, вози, конов'язі, коні й корови, чоловіки, жінки й діти, купи гною і рої мушні. Між тим димлять ватри, при ватрах варять, їдять, сплять, б'ють нужу.

У бараках до краю повно, окремо чоловіки, окремо жінки, відокремлено також молодих, поборового віку паруб'яг, як також старих шкап і нездар.

Іван Мороз потрапив до цих останніх, і приміщено його до найскрайнішого бараку, у камері, чотири на вісім метрів, до якої втиснено пару дюжин людського лому, між якими Іван був, як старий биндюжник у табуні до краю загнаних шкапин... Їхні лігва на три поверхи по двої на кожному... Харчування — три рази денно «кіпяток» і чотириста грамів субстанції з виглядом торфу і назвою хліб.

Та і це ще, як не кажіть, привілей — чотириста грамів! Га-га-га! Ті там, за бараками, дістають дулю з вітром і живуть, спасибі тому, що привезли з собою... Їхніх коняк та корів меншає й меншає, тягнули їх від самої Полтавщини, від Дону і аж тут знайшли вони справжнє призначення.

Розуміється, що найкраще виходили з цим згадані паруб'яги. Ніяке диво. Їх посортовано, як сірників, пачками, на кожний «батальйон», щоранку муштра, щополудня «словесність» — винятковa нагода спокутувати гріхи перед «родіной», заносить новою війною — «будь готов!». І ще пам'ятай, що Москва й Вашингтон на одній планеті зміститись не годні. І тому ті збільшені грами, пайки їхні, що їх зуживають майбутні ці герої, більш ніж виправдані.

А ще більше вони, без найменшого сумніву, виправдані з уваги на тих, на яких ця інституція держиться. Комісарство, сексотство, обслужництво, охоронництво. До цих слово «їдять» навіть не личить: найкраще тут уже підходить «жеруть», сиріч обжираються. І яке диво. Тож диктатура, теж пролетаріату. Маса завдань... І нема таких, щоб рука «дрогнула».

Для прикладу, візьмім випадок, що тут на днях стався. Ні з сього, ні з того кілька дюжин остовців, переважно дівчат, під охороною батальйонщиків вигнано за дроти і сказано їм копати метрів на двадцять довгу й зо три широку яму. Що це й для чого це? Огненний знак питання. В атмосфері дихнуло озоном страху.

Але в скорому часі, десь так у «полудню, прийшла і сама відповідь. «Виходіть! Всем виходіть!» Навіть тії калічні Іванового бараку. І гуртуйся отам, насупроти тієї ями. І дивись. І мовчи. І чекай. І як усе так чинно й масово встановилося, на шляху вбік Дрездена появилось кілька вантажівок, щільно навантажених людом чоловічої статі. Пошарпаний одяг, покривавлені лиця, пов'язані ззаду дротом руки... Було видно, що з тими хлопчиськами сталося щось дуже прикре. Переважно молоді, переважно, здавалось, військові, переважно простоволосі, зі збитими на віхоть патлами.

Їх відвезли до самої ями, поставили вздовж, вийшов комендант Протасов, який зичним, різким голосом зачитав папір, що ті, над ямою — вороги народу, зрадники родіни, вислужники Гітлера, тому їх покарано найвищою карою воєнного правосуддя — розстрілом.

Впала команда «плі», затріщали автомати, люди з пов'язаними руками посипались до ями, а з-поза дротів вливалось на це яких п'ять тисяч люда, яким сказали крикнути три рази «ура» і розійтись.

До вечора на місці довгої ями появилася довга грядка петуній, чорнобривців, гвоздик, а по кількох днях згодом до того додано тесаний камінь, на якому значилося: «Савєтскім воїнам, расстрелянім фашистамі в январє 1945».

Тож то в таборі невідомо якими радіоагенціями ширено вістку, яка дійшла й до вух Івана Мороза, що тими «зрадниками родіни», числом двох сотень були кавказці — члени військової організації «Вільний Кавказ», які боролись за незалежність їхнього краю.

А вже наступного ранку, після ідилії з чорнобривцями, таборову площу знов заповнено людом, і той самий Протасов тим самим зичним тоном сповістив, що від завтра почне тут діяти спецкомісія, завданням якої є приспішити всім тут присутнім поворот на родіну. Почнуться особисті перевірки, і єдина при тому буде вимога — подавати про себе точні й правдиві дані, це бо єдина можливість злагіднити вашу вину перед родіною. Родіна, як добра мати, може багато зрозуміти, багато простити, але вона вимагає правди... Вірності... Відданості. Інакше, ремствуй на себе, від неї нічого не сховаєш, її око бачить наскрізь, її каральна десниця тяжка.

— Бачили ви, що з тими там сталося? — гримів Протасов і вказував рукою на квітник за дротами.

— Бачили! — відповіло на це кілька голосів.

— Чи вам це понятно?

— Понятно! — відповіло значно більше.

— Хай живе наш друг, батько народів, геніальний стратег генералісимус Иосиф Віссаріонович Сталін!

— Ура! Ура! Ура! — крикнула вся площа.

— Розойдісь! — востаннє прогримів Протасов, і вся площа рухнула в розвал.

І справді, другого дня чи краще цієї першої ночі почались виклики. У білому будинку на другому поверсі засіла СМЕРШ, без скорочення — «смерть шпіонам», а

взагалі звичайна та з косою смерть, втілена в кількох незграбних бюрократах, з розпорядження яких кинуто до ям тисячі молодих людей. Викликали одних за дня, інших — за ночі, одні верталися, інші не верталися. На допитах вимагалось «правди» і не лишень за себе, але й за своїх ближніх. Це звалось «сипкою», і коли ти умудрився «сипнути» не менше як пять інших, тебе звільнялось від додаткових викликів і твоє «дело» вважалося спеченим. Інакше ти проходив крізь шістнадцять «отделєній» чистки, для чого створено професію «сипкарів», вишколено фахівців «свідчення», вимуштровано експертів фабрикацій вини, встановлено кодекс кари, причому, звичайна праця на фабриці дитячих забавок нагороджувалась Сибіром, що значило «дарування вини», тож то «винуватих» виводилося за ночі тут же в лісок за табором, стрілялося в потилицю, вкидалося до ями і навіть не садилося чорнобривців.

Не було сумніву: десниця родіни справді тверда. Іван Мороз, як тільки знаходив змогу, намагався про це думати... Але яка тут думка? Ти на краю безраддя... В атмосфері, насиченій зрадою. На ліжку з тобою інше живе тіло, яке не лишень смердить давно не митим брудом, та є врожайним розсадником вошви, але також блискучим знаряддям «сипки», що Іван відчуває також кожним атомом свого немитого тіла.

Знищити тебе, знищити себе — ідеал приречених. Іван лиш дивується, чому саме йому приходиться мати з цим діло... На якого чорта йому це кимось приписано, що це за така дурна гра, причому здавалося, що, тут за ним особлива стежа, його однолітник, кат би його стяв, заводить і заводить катеринку про се, то про те, а взагалі про щось гаряче, наприклад, про тих кавказців, що вони, як там не кажи, герої, боролися за свою незалежність, а Іван це слухає, а опісля каже: герої-то вони герої, але ти замовчи, якщо не хоч, що я побив твою морду.

О ні, о ні! Його не забули. Однієї отакої ночі, коли Іван вихрапував свої трелі, його досить нечемно штовхнули під бік. Ніякого здивування. Його співложник робив це інколи також, але на цей раз... Громи й блискавки! Сам комендант табору... Весь той Протасов.

— Фамілія? — почув Іван щось хрипле.

Іван відповів.

— Собірайсь! С вещамі!

Те «собірайсь» і те «с вещамі»... Сам комендант... Звучить грізно... Процедура гаряча. Але головне тут не дати волі нервам, найкраща ставка на спокій, виконання поволі. Поволі вставати, поволі натягати взуття, поволі збирати барахло, ніяких зайвих звуків, виставка байдужості. Можна навіть недбало позіхнути і хрипло буркнути:

— Пішли!

І йти також, мовби тобі це до смерті знане, мовби ти ціле своє життя так ходив... Порожня площа, мертві бараки, повний місяць, дві балухаті тіні, білий будинок, ліхтарі при вході і другий поверх, вікна якого завішені чорною бібулою, мовби це ще часи бомбардування. І ясно освітлена велика кімната з портретом Сталіна, у якій мовби все плавало в гущі тютюнового диму.

Це і є СМЕРШ. За великим, заваленим паперами столом сам його Люципер, ім'я рек не сказано, на обличчі груба верства втоми, на столі Іванове «Дєло», кивком голови вказано на крісло.

Жарт номера

Хоча б у рік мавпи — житимемо по-людськи!

Олег СЕІН.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Наш конкурс

І НЕ ТАКЕ БУДЕ

В одному з весняних випусків «Куреня» ми оголосили конкурс на кращу бувальщину: «І не таке буває». Вже перші його підсумки засвідчили: нашим читачам є що розповісти широкому загалові. Свідчать про це і відібрані до участі в конкурсі бувальщини, що друкувалися протягом півріччя. Перевага віддавалася найкоротшим і найдотепнішим. Таким, які можна з успіхом розповісти у найвеселішому товаристві без ризику, що вас обірвуть на півслові.

Бо, приміром, один з конкурсантів — Степан Геннадійович Б. з Вінниччини — надіслав на конкурс цілу... повість на двадцяти сторінках із продовженням. Уявіть собі, шановний Степане Геннадійовичу, що у вашій хаті зібралися гості, кожному з яких теж є що розповісти. Чи вистачило б у них терпіння дослухати вашу бувальщину? Отож-бо!

Чимало в конкурсній пошті і надуманих сюжетів. Наприклад, О. К. із Сум на трьох сторінках описує, як інопланетяни дегустували наш первак. Складається враження, що сам автор почаркував був з ними на літаючій тарілці. Але, даруйте, шановний, треба і честь знати! Прибульці прибульцями, але хіба на нашій грішній землі мало веселого трапляється, що для цього треба неодмінно на «тарілку» забиратися?

Втім, конкурсна комісія розгубилася геть: рік закінчується, а чималій кількості дотепних оповідачів так і не вдалося надати слова. Погодьтеся, це було б несправедливо щодо них — підводити підсумки тепер. Рішення прийшло саме собою: продовжити конкурс у наступному році.

Тож запрошуємо всіх бажаючих, хто має що розповісти, надсилати свої бувальщини. Головна вимога до них — дотепність та стислість, не більше однієї-двох сторінок. Кращих оповідачів чекатимуть премії та призи.

На конверті зробіть позначку «І не таке буває».

КУРІННА РАДА.

Міні-проза

ЛЮБІТЬ МУХ!

Одного діяча вкусила муха. Діячеві було не стільки боляче, скільки прикро. Він розлютився, перенервував і, поки лікар прикладав до місця укусу ватку із зеленкою, наговорив йому під гарячу руку усіляких дурниць.

А його сусіда по дачі написав фундаментальну статтю з використанням цитат із висловлювань вкушеного мухою діяча і надрукував її в одній газеті.

Статтю, звісно, передрукували інші видання, і всі сприйняли її як маніфест, керівництво до дії.

Миттю змінили гасла, знесли старі постаменти і встановили нові, коротше, перебудувалися й рушили новим правильним курсом.

А діяч тим часом, підлікувавшись і по-справжньому відпочивши, хотів було взятися до виконання своїх обов'язків — і раптом помітив, що все не те і не так.

Він про це, звичайно, так прямо і гласно заявив.

Наїхали спеціалісти, зробили відповідний медвисновок, кольнули діяча аміназинчиком і повезли його лікуватися далі.

Але справа, як ви розумієте, зовсім не в діячеві. Діячів ще ніде й ніколи не бракувало. Справа — у мусі.

Любіть, товаришечки, мух. Мухи — творці історії!

Олександр ПЕРЛЮК.

Продовольчі страждання

З ЧЕРГИ НЕ ПОВЕРНУВСЯ...

У черзі за молоком мені відірвали рукав від куртки і вивихнули руку.

У черзі за олією роз'юшили носа, та ще десь загубився лівий черевик.

Тут саме «викинули» вершкове масло. Двоє зламаних ребер і синець на всю праву щоку.

У черзі за ковбасою зламали ногу, пошматували новісіньку шапку й прокусили, гади, плащ. До того ж, перестав чути на одне вухо, бо протягом двох годин один навіжений репетував: «Хто там без черги???».

Лихий смикнув мене стати в чергу за горілкою — Новий рік на носі. Публіка тут підходяща. Розламали на цурки мої милиці й розтрощили вщент слуховий апарат, який я взяв на деякий час у сусіда-інваліда.

З черги за чаєм я виповз і відчув, що десь поділися два корені кутнього зуба, які я все не наважувався вирвати.

— Ти що, підстригся? — запитала наступного дня дружина.— Подивись, на кого ти схожий. Наче з лісу вискочив.

Вона мала рацію. Тільки вискочив я не з лісу, а виліз із черги за імпортним печивом, де чиясь рука вволю позбиткувалася з моєї шевелюри.

У черзі за цукром вдарили чимось важким по спині. Відчувши неладне, пішов просвітитися на рентгені.

У лікаря, що обслуговував агрегат, обидві руки були на перев'язях, а присвічувати бідолаха міг хіба що виразним синцем.

— Недавно з черги за сірниками,— прошепелявив він крізь вибиті передні зуби.

Коли я виборсався з черги за консервою «Кілька в томаті», пару днів не міг говорити, бо довго кричав не своїм голосом: «По дві в руки!».

У черзі за «Шампанським» (40 крб. за пляшку) зламали руку. І я втратив свідомість.

Зате в черзі за борошном почував себе впевнено. Настрою додавала загіпсована рука. Нею я злегка заглив якомусь нахабному типові — той тільки ноги задер. Однак я втратив пильність, і хтось наступив на моє плече.

Відвідав травматолога.

— Даремно чекаєте,— сказала медсестра.— Лікаря не буде. Госпіталізований. Вибіг учора на хвилинку в сусідній гастроном, де саме давали борошно, і з черги не повернувся. Якийсь дурило вдарив чимось важким. Дякувати Богу, стаціонар поруч.

Подумки щиро поспівчувавши якоюсь мірою колезі по нещастю, роблю висновок, що мені ще неабияк поталанило. Адже незважаючи на всі запеклі магазинні баталії, Новий рік я все-таки святкуватиму вдома.

Павло КУЩ.

Донецьк.

ДОШКА ОГОЛОШЕНЬ «КУРЕНЯ»

Продам кожух, шапку, бороду, торбу, червоний ніс. Спитати Діда Мороза.

* * *

Даються напрокат муляжі ковбас, сирів, шоколаду та інших наїдків. Оплата подобова, в новорічну ніч — подвійна.

* * *

Допоможу кинути пити — знищу запаси «оковитої» усього за один сеанс, за місцем проживання, без закусі.

* * *

Куплю їсти.

* * *

Для тих, хто не знає, куди вкласти гроші, недорого продам старі панчохи.

* * *

Кооператив «Бартер» міняє облизня на дідька лисого.

* * *

Колишній майстер спорту із самбо береться постояти замість вас у черзі. Оплата погодинна.

* * *

Екстрасенс В. Бородюк знімає страхи, манії, стреси, сорочку, туфлі, шкарпетки.

* * *

Шукаю однодумців для створення суверенної автономії. Можливі варіанти.

Відділ оголошень «К».

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Передсвятковий монолог

ДІД МОРОЗ НА ДРОТІ

Алло, Дід Мороз слухає!..

Не знаю, не знаю, у мене на Новий рік і так буде роботи по горло. Вас багато, а я один.

Я не винен, що у вас діти. У всіх діти, і всі чекають, щоб я тягнув їм подарунки. А за це навіть спасибі не кожен скаже.

Ви подякуєте? Так від цього ні холодно, ні жарко. За спасибі ви на роботі штани протирати не станете.

А зарплату і без вас дадуть. У мене ставка, так що бувайте здорові.

Ну, це інша розмова... Ні більше, ні менше — так, як усі.

Таксі буде? Я на горбу перти той мішок не збираюся. А трамваєм як почну їздити — будуть ждати ваші дітки новорічних подарунків до нових віників.

Дайте про всяк випадок ваш домашній і робочий телефони. До речі, де ви працюєте?

Добре, мабуть, приїду. Тільки знаєте що: ви кожуха зможете дістати? Білого, довгого, натурального... Не вірю. У торгівлі працюєте і не можете.

Рідко буваєть, раз на рік? Я теж буваю раз на рік, і то не в кожного. Словом, буде мені — буде вам. Пам'ятайте: Дід Мороз приходить тільки в кожусі.

А шапки частіше бувають? Можна поки що кролячу, білу чи сіру.

Валянки не треба, краще чобітки імпортні, з довгими халявами, вони тепер у моді.

І спитайте своїх колег, чи немає портфелів хороших, перед Новим роком, мабуть, викинуть. Я з торбою, як дурень, не буду носитися.

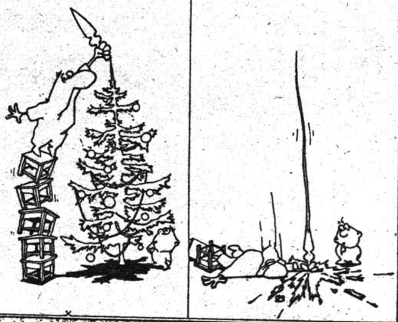
Добре, домовились. Тепер скажіть, які ваші діти цукерки люблять. Я для вас теж постараюсь дещо зробити.

Усе ясно, готуйтесь до зустрічі. Дід Мороз біля ялинки буде вручати вашим дітлахам подарунки і читати віршики:

Ішов тим лісом Дід Мороз,
Червоний в нього ніс.

Тільки майте на увазі — народної не п'ю... І огірком не загризаю...

Євген КОЛОДІЙЧУК.

ЯК ГОТУВАТИСЯ ДО ПРИЙОМУ ГОСТЕЙ

(Поради молодій господині)

На новорічне свято запрошуйте незнайомих людей або тих, з ким ви сто років не бачилися. Тоді вам буде про що погомоніти.

Потурбуйтеся про святковий стіл: заздалегідь нагадайте чоловіку, що у стола хитаються ніжки й прогинається кришка.

Якщо ви не встигаєте прибрати у помешканні, можете попросити зробити це чоловіка в рахунок Восьмого березня.

Якщо ви не знаєте, що робити з підгорілим пирогом, робіть як знаєте.

Запрошуючи гостей на зустріч Нового року, кожна господиня мріє здивувати їх фантастичною стравою. Це вельми просто. Відкрийте книгу кулінарних рецептів на будь-якій сторінці. Якщо вам пощастить дістати хоч один з перелічених у рецепті продуктів, це буде фантастично.

Якщо у вас бракує столових приборів, кладіть їх через одну тарілку. При цьому виделку слід класти ліворуч від тарілки, а ніж — праворуч.

Гостей добре зустріти в новій сукні. Якщо такої немає, вдягніть сукню, яку ви носили років десять тому. Для всіх присутніх вона буде, мов нова, надто для чоловіків.

Якщо ви щойно одержали квартиру і святкуєте у ній з компанією вперше, додержуйте правил безпеки. Видайте гостям захисні маски та пристібні ремні. Непогано до того ж застрахуватися від нещасного випадку.

Якщо, покінчивши із усіма святковими клопотами, ви падаєте з ніг, потерпіть трохи. Хай це спочатку зроблять гості. Певне, вони не примусять себе довго чекати.

Геннадій КОСТОВЕЦЬКИЙ,
Олег ПОПОВ.
Мал. Володимира ХОРОШЕНКА.
Харків.

ЗООКАРНАВАЛИНКИ

Відзначимо рік Мавпи знищенням бюрократичних джунглів!

* * *

— У Новому році — з новими підходами! — закликав Рак, задкуючи.

* * *

Не всяка свиня прикрасить святковий стіл.

* * *

На вовчому бенкеті і тости сірі.

* * *

Новорічний тост Ластівки: «За тих, хто буде робити весну!».

* * *

Всю зиму Ведмедю снився медовий місяць. На пасіці.

* * *

— Привітаю мишу з Новим роком,— мріяв кіт у мішку в Діда Мороза.

Леонід ЗАБАРА.

— Позичив у зоопарку, дружину із роком мавпи привітати!..

Мал. Володимира АДАМОВИЧА.

НІЯК НЕ ВГАМУЮТЬСЯ...

Футбол

Кілька днів тому в кабінеті голови Федерації футболу України Віктора Баннікова на запрошення господаря зібралися кореспонденти Укрінформу, «Советского спорта», «Спортивної газети» та «Голосу України». Темою для розмови чи, точніше, обміну думками стали атаки Федерації футболу вже неіснуючого СРСР на український футбол, який непохитний у плані свого суверенітету.

Як стало відомо, з установи Колоскова звертаються до тренерів та футболістів незалежної України з пропозиціями взяти участь у якомусь відкритому чемпіонаті. Телефонували до Чернівців тренерові «Буковини» Юхимові Школьникову, до Дніпропетровська — наставникові «Дніпра» Євгенові Кучеревському. Ті чемно відмовили. Дзвонили з Москви й до київського «Динамо». З цього клубу у відповідь полетіла лаконічна телеграма такого змісту: «Підтверджуємо участь у чемпіонаті своєї держави!».

— З дорослими «колосківці», як бачите, впіймали облизня, — коментує В. Банніков. — Але не вгамувалися й узялися полювати на дитячі душі. Викликають на різні тренувальні збори українських футболістів-юнаків. І починають «обробляти», схиляючи їх до підписання контрактів з московськими клубами, обіцяючи, зрозуміло, золоті гори. Ми офіційно заборонили усім нашим юним спортсменам брати участь у таких «непорядних» тренуваннях.

Це елементарні провокації. І ми будемо класти край всім намаганням поставити під сумнів нашу незалежність. Скасовано всі союзні структури. Це стосується і футбольної федерації. І якщо вона певний період існуватиме, то її керівництво з Україною повинно мати відносини тільки через національну федерацію.

А тим часом фальсифікація і брехня тривають. Нещодавно агенція РІА передала з Києва замітку, що ніби Банніков дав згоду на виступ українських футболістів у якійсь збірній у чемпіонаті світу 1994 року. По-перше, це все нісенітниця. А по-друге, з кореспондентом РІА я ніколи не зустрічався.

— Тепер щодо одеського «Чорноморця», його участі в турнірі УЄФА. Виходить, що підсумки 1991 року переглядає організація, яка фактично вже не існує...

— Вона не може переглядати. Ще раз підкреслюю: ми виконали всі зобов'язання перед Федерацією футболу колишнього Союзу. Одесити в спортивній боротьбі здобули право участі в Єврокубку. «Чорноморець» може не брати участі в тих змаганнях лише в тому разі, якщо йому це заборонить тільки УЄФА.

— До речі, ця організація висловлює сумніви щодо виступу в фіналі чемпіонату Європи союзної збірної. І, мовляв, її місце може зайняти збірна Італії. Це питання вирішуватиметься в січні. Що можете сказати з цього приводу.

— Побоювання тут умісні. Адже СРСР припинив існування. Отож, нікого буде представляти. В статуті ФІФА та УЄФА йдеться про те, що національна федерація може представляти тільки одну країну. В нас же тепер їх — дванадцять. Ситуація, як на мене, патова.

Але повернемося до «Чорноморця». Є прецеденти: НДР вже не було, але УЄФА, як виняток, дозволила її клубам грати в європейських турнірах.

— Вікторе Максимовичу. Конгрес ФІФА, на якому слухатиметься українське питання, відбудеться 3 липня 1992 року. То ми можемо опинитися за бортом європейських турнірів, бо заявки на участь у них надсилаються в червні...

— Гадаю, що не все так погано. Протягом весни наступного року відбудеться не одне засідання виконкому Міжнародної федерації футболу, який має юридичне право приймати тимчасово нових членів. Гадаю, що й для нас все вирішиться позитивно...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

АЕРОБІКА — В ЗАКОНІ!

Лише два роки минуло відтоді, як спортивну аеробіку офіційно визнано в нашій країні повноправним видом спорту. А нещодавно в Одесі її прихильники провели перший чемпіонат України.

Чорноморське місто не випадково було обрано для цієї події. Тут і найкращі в Україні традиції розвитку спортивної аеробіки, і солідна масовість, і хороші тренерські кадри. Є кілька шкіл. Від Одеси брав участь 21 спортсмен, і більше половини з них стали призерами. Команди інших міст були представлені двома-п'ятьма спортсменами.

Утім, приємно, що географія цього видовищного і захоплюючого виду спорту помітно шириться. Скажімо, окрім аеробістів Києва та Одеси на п'єдестал пошани піднялися й посланці Севастополя та Мелітополя. Крім цього, про себе заявили й школи аеробіки з Маріуполя, Запоріжжя, Дніпропетровська, Полтави, Миколаєва, Вінниці, Хмельницького, Кіровограда, Рівного.

Відзначу хорошу організацію, кваліфіковане суддівство. Для, так би мовити, неупередженого погляду було запрошено суддю міжнародної категорії з Москви Е. Михайлову. Приїхали й московські спортсмени, які виступали поза конкурсом.

А першими чемпіонами України стали одесити Олена Бехтерева та Геннадій Ляшенко (серед одиночників), пара з Києва — Ольга Пасічна та Юрій Пінчук — та одеська трійка — Людмила Червонна, Ірина Ляшенко та Володимир Марцюха. Друге місце посіли дівчата з Одеси, а третє — хлопці з Мелітополя.

Усі чемпіони — спортсмени з іменами, учасники й призери багатьох змагань. Скажімо, Олена Бехтерева — чемпіонка Європи 1989 року. Одеська трійка — чемпіони відкритого чемпіонату Росії нинішнього року. Геннадія Ляшенка відібрали родоначальники спортивної аеробіки, американці, для стажування в США. Він пройшов там чудову школу. Відома й Ольга Пасічна — як тренер, спортсменка, ведуча програми аеробіки Українського телебачення.

По завершенні чемпіонату відбулася установча конференція, на якій народилася Федерація спортивної аеробіки України.

Галина ВЛАДИМИРСЬКА.
Одеса.

На знімку: чемпіонка України зі спортивної аеробіки одеситка Олена Бехтерєва.

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

А НА МІСЦІ ЖДУТЬ ІНСТРУКЦІЇ...

Василю Куруцу ще й тридцяти немає, але він уже майже нікому не вірить.

— Колись комуністичні керівники любили побалакати про те, що треба краще працювати, тоді й житимемо заможніше. І тепер цю тезу є кому тиражувати. Так і годують нас красивими, але порожніми ідеологізованими кліше, — Василь сумовито посміхається і починає згадувати своє не таке й довге, але вже понівечене життя.

Народився на Закарпатті, в селі Підвиноградів. Тут виріс і працює. Нині він робітник садівничо-виноградарської бригади.

Страшним перевалом у житті називає Василь серпень 1987 року. Тоді, в перших числах, одержав повістку з Виноградівського райвійськкомату, звідки він у складі спеціального підрозділу попрямував на ліквідацію наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. «Знаєте, — розповідає Василь, — тоді я навіть пишався тим, що й на мою долю випала така честь — боротися з грізною стихією, виконувати патріотичний обов'язок. Який же я був наївний!».

Розчарування почалися вже з перших днів роботи в зоні. Обіцяли їм, що житимуть на безпечній відстані від небезпечних блоків станції, що на роботу возитимуть, а сама робота триватиме недовго. Та начальство, що давало такі обіцянки, відразу про них забуло. Жити довелося в зоні. До того ж, навіть про забезпечення спецодягом не дбали: відпрацювавши шість годин на будівельному майданчику, не переодягаючись, ішли в їдальню, а потім — до казарми.

Видані дозиметри, на його думку, не показували справжньої дози радіації. Начальство про це, звичайно, знало. І про можливі наслідки йому було відомо. Та навіть молодих хлопців не випускали із зони, поки дозиметри не показували 10 берів, що, звичайно, було надто заниженим показником.

При записі у військовий квиток теж обдурили: хоч почали роботу в зоні 5 серпня, чиновники повели відлік їхнього радіоактивного стажу з 7 серпня.

— Хоч два дні, та все-таки вкрали, — так само сумовито посміхається колишній ліквідатор.

Гірко йому і тоді, коли одержує горезвісний «чорнобильський» пайок:

— Виділять раз на місяць три—чотири кілограми м'яса, кілограм масла, кілограм ковбаси. І все. А чому ж у містах дають і каву і гречку? Невже нас, селян, і досі вважають другосортними громадянами?

А так звані «гробові»? Законом передбачено, що та допомога має становити 30 відсотків від мінімального заробітку. У райфінвідділі сказали:

— Так, колгосп має вам доплачувати передбачену законом суму.

А голова колгоспу пояснив:

— Не маю для цього інструкцій.

Дуже тішила Василя надія на те, що зможе в пільговій черзі придбати автомобіль марки «ВАЗ-2109». Та й ця надія виявилася звичайнісіньким міражем. Завітав до керуючого справами Виноградівського райвиконкому Шкопитка.

— Напишіть заяву, — порадив той.

Написав, залишив. І що ж? Через деякий час із райвиконкому надійшов офіційний папір за підписом завідуючого відділом соціального забезпечення, яким повідомлялося про те, що на чергу його мають поставити за місцем роботи.

Отак з очей Василя Куруца спала полуда. Усі оті обіцянки, усі оті «пільги» — то лише солоденькі чиновницькі баєчки, які розповідаються, аби використати людину, висмоктати з неї силу та здоров'я, а потім викинути її, як той вичавлений лимон? І все це робиться під прикриттям дуже «добрих», дуже «гуманних» постанов, рішень, резолюцій і т. д., і т. п.

Нині ж Василь Куруц побачив, що всі чиновники — і верхні, і нижні — діють дуже злагоджено. Коли вгорі приймаються дуже гуманні постанови, для підкріплення яких немає ні ресурсів, ні бажання, чиновник внизу добре знає, що він тих постанов ніколи не виконуватиме. І ніхто не назве його саботажником. Він завжди матиме в руках якийсь козир, залишений для нього верхнім чиновником. У випадку з Василем Куруцем, який уже не вірить у те, що зможе придбати автомобіль у пільговій черзі, в ролі козира виступає той факт, що автомобілі в колгосп не надходять. У випадку з «гробовими» козирем стала відсутність інструкцій. А скільки ще в руках начальства є всіляких козирів, за допомогою яких простих трудівників у життєвій грі постійно залишають дурнями!

Василь ЗАЄЦЬ,
кореспондент прес-центру Української Національної Асамблеї.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

ВАЛЮТА ЧИ ЗДОРОВ'Я?

Чим закінчився судовий процес над професором-екологом

Саме так — валюта чи здоров'я — змушені порушувати питання багато хто з учених-екологів, що вивчають вплив на навколишнє середовище Одеського припортового заводу, «посадженого» американцем Хаммером з благословіння О. Косигіна під самим боком у мільйонного міста. Так от, дослідження та підрахунки засвідчили, що перше й друге, тобто одержання валюти за вироблювану тут продукцію та забезпечення людям нормальних умов життя, збереження їх здоров'я — співіснувати в даному разі аж ніяк не можуть. Тут, як мовиться, або — або. Є вже й конкретні результати: Одещина за онкологічними та деякими іншими вкрай тяжкими захворюваннями вийшла на одне з перших місць у республіці. І це в тому краю, якому б вважатися рекреаційною, курортною зоною! А все тому, вважають спеціалісти, що повітря, вода і земля надмірно забруднюються шкідливими речовинами.

— Але ж вини у тому нашого підприємства ніякої, — лукавлять керівники й спеціалісти заводу. — Виробництво у нас і сьогодні екологічно чи не найбезпечніше в регіоні, а найближчим часом ми взагалі зробимо його еталоном чистоти.

Науковці доводять протилежне, в обіцянки не вірять. Більше того — застерігають: у разі аварії на величезних резервуарах-аміакосховищах чи суднах-аміаковозах можливе знищення взагалі всього живого в північно-західному Причорномор'ї. І люди більше вірять їм, аніж обіцянкам заводчан.

Останню крапку у цьому протистоянні мав поставити здавалося, референдум, проведений в Одесі на початку нинішнього року. Більшість мешканців міста висловились тоді, спираючись на висновки вчених, за те, аби перепрофілювати на заводі найбільш небезпечні виробництва. Після цього настало начебто затишшя: завод, роздавши наліво і направо нові обіцянки, працює як і досі, нічого, по суті, не міняючи (зменшив тільки обсяги аміаку, що зберігається в резервуарах), а люди, «випустивши пари», зовні спокійно за всім отим спостерігають. Та це затишшя раптом порушив судовий процес над економістом-екологом, доктором наук С. Христенком. Він опублікував у місцевій пресі статтю «ОПЗ: що робити?», в якій зробив спробу методом експертної оцінки визначити: а чи здатний завод, зважаючи на наявні сили й кошти, що змінити на краще, суттєво знизити шкідливий вплив на навколишнє середовище, на здоров'я людей? І зробив висновок: ні — не здатний!

Керівники заводу, вважаючи, що професор — не мало, не багато — посягнув на честь і гідність трудового колективу (хоча він, по суті, лиш засвідчив необгрунтованість та нереальність обіцянок керівників підприємства), подали проти нього, а заразом і проти газети «Юг» («Знамя коммунизма») судовий позов. Звинувачення зводилося до того, що науковець, мовляв, перекрутив дані про забруднення підприємством навколишнього середовища.

— Ми досить глибоко й всебічно розглянули як саму публікацію, так і висунуті проти її автора та газети звинувачення, — розповів мені народний суддя Малиновського райнарсуду Одеси А. Тюпало, який вів судове засідання. — І дійшли висновку: нічого професор не переплутав, усе ним написане відповідає дійсності. А тому в позові припортовому заводові відмовили.

Що ж, справедливість восторжествувала? Навряд чи можна отак стверджувати. Адже завод, як і раніше, «чхає» шкідливими викидами і на навколишнє середовище, і на отой багатолюдний референдум, і на статтю професора С. Христенка, та й на самий народний суд.

Доки? Доки ігноруватимемо народну мудрість про те, що втрачене людське здоров'я ні за які гроші не повернеш? Навіть за валюту. Тим більше за ту, яку потерпілі від заводу ніколи не бачили.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар — Віталій Суддя.

Чергові редактори — Катерина Кіндрась, Дмитро Десятников.

Автори макета — Анатолій Мирочничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Мачкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники: Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315249.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Чи передбачені пільги щодо прибуткового податку для одиноких матерів? — запитує Чемерис з Ніжина Чернігівської області.

Так, передбачені. Одинокі матері повністю звільняються від сплати прибуткового податку щодо всіх одержуваних ними доходів (підпункт «м» пункту 1 ст. 4 Закону Української РСР «Про прибутковий податок з громадян Української РСР, іноземних громадян та осіб без громадянства»).

Працівниця (не матеріально відповідальна особа) одержала для свого підприємства за дорученням цінності. Виявлено нестачу. В якому розмірі вона повинна відшкодувати збитки? — запитує Бабич з Вінниці.

Якщо нестача сталася з вини працівниці, вона відповідає у повному розмірі, незважаючи на те, що не є матеріально відповідальною особою. Про це йдеться у пункті 2 ст. 134 Кодексу законів про працю Української РСР: працівник відповідає у повному розмірі, коли майно та інші цінності були одержані ним під звіт за разовим дорученням або за іншими разовими документами.

У серпні цього року помер мій батько. Він жив сам. Залишилася хата і при ній присадибна ділянка розміром 40 соток. Хату батько залишив за заповітом мені. Чи маю я право на всю земельну ділянку? — запитує Ягола з Донецька.

Так, маєте. При переході права власності на житловий будинок та господарські будівлі разом з цими об'єктами до власника переходить і право володіння або право користування земельною ділянкою без зміни її цільового призначення (частина перша ст. 28 Земельного кодексу Української РСР).

Я перебуваю у відпустці по догляду за дитиною. Чи маю я право одержувати аліменти від чоловіка на себе?

О. Ч.

Луганськ.

Дружина в період вагітності і впродовж трьох років після народження дитини має право через суд одержувати аліменти від чоловіка, якщо він спроможний їх платити. Це право зберігається і після розірвання шлюбу (частина перша ст. 32 Кодексу про шлюб та сім'ю Української РСР).

Семен КАРЛИЦЬКИЙ,
юрист.